S-67

CENZURAT

Anul II Septembrie—Noembrie 1934 No. 4—6

ŞCOALA BASARABEANĂ

REVISTĂ DE CULTURĂ PEDAGOGICĂ ŞI DE APĂRAREA INTERESELOR INVĂŢĂTOREŞTI

SUMARUL:

„Şcoala Basarabeană" . . . . Din nou la drum.
N. Dragomir . . . . . Noutăţile în pedagogie.
I. Zaborovschi . . . . . Revoluţia lui Horia.
I. C. . . . . . Anul de mare doliu naţional.
Vl. Neaga . . . . . Din trecutul şcoalei basarabene.
G. Raşcu . . . . . Ada-Kaleh.
P. Crihan . . . . . Învăţătorul.
N. Spătaru . . . . . Codrul (poezie).
I. Cioabă . . . . . Criza morală.
Th. Inculeţ . . . . . Institulul social român în Basarabia.
G. Ciurea . . . . . Şcoală în aer liber.
A. Munteanu . . . . . O socoteală simplă.
N. Olaru . . . . . Spre o nouă orientare.
G. Balan . . . . . Ce e de făcut după fuziune.
I. Isbăşescu . . . . . Pentru locaşul domnului (poezie).
Sp. Vutcaru . . . . . O şcoală dobrogeană.
G. B. . . . . . Scopurile finale ale educaţiei.
D. V. Perju . . . . . După fuziune.
D. Diaconescu . . . . . Astra jud. Lăpuşna.
Şc. aplicaţie . . . . . Lecţie model.

X-6761

RECENZII:

Cărţi: „Psihologia copilului" de *Isabela Sadoveanu* şi *A. Angelescu*, recenzată de *Pant. Cârlan.* „India" de *Mircea Eliade* şi „America văzută de un tânăr de azi" de *P. Comarnescu*, recenzate de Prof. *G. Raşcu.*

Diverse. Buletinul Asociaţiei.

Noutăţile în pedagogie.

Către colaboratori.

Acum când revista apare sub auspicii noi şi prin fuziunea celor două asociaţii (judeţ şi municipiu) îşi asigură puteri îndoite, se cuvine să reflectăm puţin şi asupra unei părţi din programul de activitate. E chestiunea noutăţilor în pedagogie, pe cari colaboratorii noştri credincioşi nu trebue să le nesocotească.

Sunt doar atâţia colegi noi cari vor să se înformeze şi să se documenteze în vederea examenelor, cari pentru unii se apropie. Sunt afară de ei mulţi alţii, cari din motive de sinceră intelectualitate vor să se limpezească asupra atâtor noutăţi, rămase ca atare în pedagogie, deşi ca probleme ori practică sporadică datează din timpuri mai depărtate.

Ori soarta a făcut ca în sărăcia de azi colegi din ambele categorii să nu-şi poată procura biblioteca necesară şi nici să găsească mijloace de a împrumuta cărţile respective. Numai cu recenziile la revistă a câtorva cărţi bune, cari pentru noi formează un obiectiv important de publicitate profesională nu remediem nevoile Pe de altă parte, acei cari, având posibilitatea de a ne satisface mai uşor nevoile noastre de cultură, rămânem indiferenţi faţă de cei ce se găsesc izolaţi, nu dăm dovadă de reală colegialitate. Ne arătăm cu adevărat fraţi vitregi ai lor.

De aceia în numele tuturor acelora, cari stau departe de căldura binefăcătoare a bibliotecei, fac apel la colegii mai destoinici şi cu mijloace mai spornice de a studia câte una din chestiunile noi, trimiţându-ne la revistă articole potrivite.

In acest scop socot binevenită o înşirare a noutăţilor pedagogice, însoţite de câteva explicaţii generale, aşa cât poate permite un articol al revistei noastre, indicând în treacăt şi cărţile cele mai cunoscute în româneşte.

In general noutăţile pedagogice se găsesc rezumate sau

alte ori succint analizate în diferite cărţi româneşti de compendiu, dintre cari unele au devenit, pe cât mi s'a părut, indispensabile pentru colegii învăţători, cari au pregătit examene mai în fugă. *)

1. Şcoala activă. **) E cunoscută ca fiind şcoala, care face apel la cel mai vădit instinct al omului: *instinctul de activitate.* Reprezentanţi: Ferrière, Demolins, Reddie, Badley, Ligthart, Decroly, etc. Prin acest fel de şcoală se tinde a se schimba rolul vechiu al factorilor de învăţământ. De unde înainte elevul era pasiv, cu mâinele încleştate la spate, sau cu palmele lipite în faţă pe pupitru pentru a asculta vorbele învăţătorului, care se sbătea să le strecoare în minte ştiinţa, astăzi rolul s'a întors; elevul trebue să fie acela, care să se sbată, să afle, să descopere şi să înveţe, rămânând învăţătorul numai un călăuzitor şi un informator sub raportul instrucţiunii.

Senzul în care a fost înţeleasă şcoala activă este foarte variat, şi de aceea avem mai multe concepţii de şcoală activă. Astfel: *Concepţia materialistă,* concepţia *intelectual-materialistă,* conc. *integralistă,* conc. *impresionistă,* concepţia *dinamică,* etc. Nu lipsesc de aici şi originalităţile, unele din capabilitatè şi convingere, altele din snobism, unde adeseaori calul de bătae a fost treptele psihologice; nu e rar cazul, când şcoala activă se mărgineşte numai la originalitatea planului de lecţii.

2) Având în vedere că şcoala trebue să facă tranziţia de la familie la viaţa de mai târziu, când copilul va trăi pe cont propriu, s'au ridicat voci şi în acest senz. E numită de ei **şcoala vieţii.** Mai e cunoscută şi sub numele de *şcoala muncii.* Reprezentanţi: Dewey, James, Kerschensteiner, S, Mehedinţi ***).

---

*] *V. Butureanu.* Curente pedagogice. Iaşi 1921. *Stanciu* şi *Iorgu Stoian:* Curente noi în pedagogia modernă Bucureşti 1932. *I. Angelescu şi Ç. Enescu:* Metode şi curente noi în pedagogie. 1933 Dorohoi.

**] *Ferrère:* Şc. activă. *I. C. Petrescu:* Şcoala activă. *Gh. Gh. Antonescu:* din problemele pedagogiei moderne. *Gh. Gh. Antonescu:* Doctrinele fundamentale ale pedagogiei moderne. *Isab. Sadoveanu:* Educaţia nouă 1929 Bucureşti.

***] *S. Mehedinţi:* Altă creştere. Şcoala muncii. *I. C. Petrescu:* Şcoala şi viaţa 1929. Bucureşti.

In acest fel de şcoli copilul munceşte ca să înveţe a trăi, a se distra, *a produce*, a se forma.

De aceea aici învăţământul se realizează în ateliere, în bucătării, în laboratoare, în grădini, etc, după împrejurările cari trébue să formeze viaţa elevului în acea zi. La noi D-l Mehedinţi în cartea sa „Şcoala muncii" face o largă propagandă în favoarea muncii antrenante, încercând odată şi o reformă când a fost ministru al instrucţiunii publice.

3. **Şcoala în aer liber** *) Reprezentanţii: D-r Cecil Reddie, Badley, Ed. Demolins, Lietz, etc. Tot în senzul că şcoala modernă trebue să fie şcoala vieţii copilului s'a mai experimentat genul de şcoală în care se urmăreşte realizarea condiţiilor maxime de desvoltare a copiilor. Astfel mai ales pentru copiii cu o slabă constituţie fizică au început a întra în uz *şcolile în aer liber*, cari cuprind nu numai epoca de învăţământ sistematizat, dar şi pe cel ocazional prin excursii, caravane şi colonii şcolare, plimbări didactice, etc. Unele s'au specializat, ajungând un fel de şcoli medico-pedagogice, cu regim didactic diferit de al şcolilor curente.

4. **Studiul individualităţii** **) Pentru ca şcoala să şi atingă efectiv scopul s'a ajuns la convingerea că învăţătorul, respectiv educatorul să-şi cunoască amănunţit copiii. Dacă şcoala veche era aşa de rău organizată, aceasta se datoreşte nu atât nepriceperei dascălilor, cât mai ales necunoaşterei sufletului copilului, care se deosebeşte simţitor de acela al omului adult. Teoreticieni: Rousseau, Helen Key, Montessori, Binet, Joteiko, etc. Studiul individualităţii a dus la concluzia că chiar copiii se deosebesc foarte mult între ei, ajungându se astfel la formularea de tipuri de copii, bazaţi pe regiune, clasă socială, conformaţie naturală, etc. Concluziile trase au determinat pe unii săsusţină o *individualizare a învăţământului.*

---

*) *Demoor şi Jonckheere*: Ştiinţa educaţiei 1918 Bucureşti.

**) *I. C. Petrescu:* Metode pentru studierea individualităţii. Buc. *I. G. Bratu*: Aspectul general al individualităţii. *Godin:* Creşterea copilului. *I. Gabrea*: Psichologia a două tipuri de copii: sat şi oraş. *Binet:* Idei noi despre copii. *C. Sp. Hasnaş*: Individualitate prin educaţie (in rev. generală a învăţământului 1913) *Moisescu:* Şcoala veche şi şcoala nouă.

I. Gabrea: Individualizarea învăţământului. Bucureşti. *V. P. Nicolau*: Problema aptitudinilor şi individualizării învăţământului.

5. **Şcoala personalităţii** *) Pentru că omul trebue să activeze cu pricepere în viaţă, el trebue să fie conştient de valoarea sa personală şi mai ales să se pregătească a-şi fi lui însuşi de valoare. Acest lucru s'a accentuat şi în şcoală formând o directivă bine definită. Şcoală trebue să formeze *personalitatea* elevului, căci ea e aceea care *creează* în viaţă. Această e şcoala personalităţii.

6. **Selecţia elevilor** **) Copiii sunt dotaţi inegal de natură. Fiecare are aptitudinile sale, mai puţine sau mai numeroase; iar alţii sunt simţitor lipsiţi de aptitudini. Şcoala dar trebue să trateze pe copil în consecinţă. De aci formula *şcoalei pe măsură* (Claparède). De aceea acolo unde putinţele, priceperea şi bunăvoinţa nu au lipsit s'au organizat *şcoii pentru normali, şcoli pentru supranormali* sau *bine dotaţi* şi *şcoli pentru subnormali* cunoscute încă sub denumirea de *şc. pentru anormali.*

7. **Sisteme şcolare.** ***) Indemnul de mai bine a călăuzit întotdeauna pe cei bine intenţionaţi şi în legătură cu realizarea şcolii cari trebue copiilor, acolo unde s'au putut întovărăşi în chip fericit concursul material cu iniţiativa didactică s'au experimentat ori s'au organizat şcoli noi potrivit scopurilor urmărite de iniţiatori şi societate. Astfel sunt foarte cunoscute:

Şcoala dela Dalton, şc. din Winetka, şc. dela Mannheim, şc. dela Hamburg, şc. din Saint-Louis, (Missourri), *şc. din Santa-Barbara, şc. din Denver* (Colorado), *Sistemul dela Cambridge, Comunităţile şcolare dela Jena,* etc.

In această privinţă şc. americane au atras atenţia şi curiozitatea prin organizaţia lor. Bazaţi pe teoria treptelor culturale, unele urmăresc în de aproape un paralelism între desvoltarea individului şi evoluţia omenirei.

---

*) *Ratea:* Formarea ideei de personalitate. Iaşi 1929. *I. Costin:* Individualitatea şi personalitatea în pedagogia modernă. *I. Gabrea:* Şcoala creatoare. *Rădulescu Motru:* Puterea sufletească.

**) *D. Teodosiu:* Selecţiunea elevilor. *L. Rusu:* Selecţia copiilor dotaţi. *I. C. Petrescu:* Problema selecţiunii în şcoala democraţiei. *V. P. Nicolau:* Problema aptitudinilor şi individualizarea educaţiei.

***) *Demoor şi Jonckheere:* Ştiinţa educaţiei. *V. Butureanu:* Curente pedagogice.

8. **Problema disciplinei.** *) Educaţia morală a fost întotdeauna un punct de importantă atenţiune a educatorilor. Respectul aproapelui şi ordinea care trebue să domnească în şcoală sunt însăşi garanţia unui bun învăţământ Chestiunea autorităţii şi disciplinii a fost şi este privită deosebit de pedagogi. Sunt cunoscute trei concepţii: a) *disciplina prin libertate* (reprez. prin Paulsen), a) *regimul libertăţii* (H. Key, Tolstoi, Gurlitt, etc), c) *disciplină prin convingere* (Förster). Aceasta a III concepţie a luat astăzi mare extindere şi e cunoscută la noi în practică sub denumirea de *Auto-conducere, conducerea de sine a clasei* sau *„Self governementul.*

9. **Scoala cetăţenească.** **) Reprezentanţi: Förster, *Kerschensteiner*, H. Gill, etc. In vederea pregătirei copiilor pentru traiul în societate s'a preconizat de către unii pedagogi organizarea şcoalei după modelul statului. Astfel găsim pe alocuri adevărate *republici şcolare, cetăţi şcolare.* In englezeşte chiar circulă expresia *„Scool City"*. (Cetatea şcolară). Aci copilul e un cetăţean în şc. lui şi ca atare are o seamă de drepturi şi datorii.

10. **Pedagogia socială.** ***) Faţă de marele impuls pe care l-a luat astăzi ritmul vieţei sociale se impune ca primă necesitate o ridicare a nivelului cultural şi educativ a poporului de jos. La noi mai ales când votul universal şi împroprietărirea a surprins pe săteni nepregătiţi ridicarea lui e o chestie vitală. De aceea se vorbeşte pretutindeni de o *politică a culturii.* La noi mişcarea e cunoscută sub expresiunea: *culturalizarea maselor*, sau acum în urmă *ofensivă culturală.* Această problemă se împleteceşte în special în Ardeal cu aceea a interconfesionalismului.

---

*] *Förster*: Şcoala şi caracterul. *Paulsen*: Introducere în filozofie. *H. Key*: Secolul copilului. *Radu Petre*: Conducerea de sine a clasei.

**] *Kerschensteiner*: Educaţia cetăţenească.

***] *Gh. Antonescu*: Educaţie şi cultură. *N. Ghiulea*: Asociaţiile ţărăneşti.

11. **Metoda centrelor de interes** *). Reprezentant: Decroly Învăţătura trebuind să se realizeze odată cu cursul vieţii copilului, ea trebue să se grupeze după centrele de activitate naturală. Un moment important din viaţa copilului este un punct de plecare în studiu, un *centru de interes*.

12. **Regionalismul educativ** **). Dacă învăţământul trebue să ţină seamă de cursul vieţei copilului, atunci el se va conforma mediului în care el trăeşte. Progrema de studiu va trebui să pornească de la cunoştinţele pe care le oferă mai din belşug regiunea şi chiar localitatea şcoalei,

13. **Monografia sociologică** ***), Învăţătorul e în localitate în afară de practician şi un mic sociolog. El trebue să cunoască localitatea întâi din interes profesional; dar mai poate servi cetăţenilor pentru cunoaşterea ţării. De aceea un studiu sistematic al localităţii în care trăeşte e aproape o obligaţie socială.

14. **Psihanaliza** ****). Sufletul omului are foarte multe ascunzişuri şi cunoaşterea lui e o problemă de tactică; mai ales explicarea lui cere o metodă. Psihanaliza e metoda aceea, prin care tălmăcind toate manifestările unui individ şi punându-le în cât mai strânsă legătură cu felul de a fi şi cu structura instinctivă, reuşim să-l cunoaştem. Freud a inaugurat această metodă şi de aceea mai e cunoscută sub numele de *„freudism"*.

15. **Couéismul** *****). Inconştientul omului având o activitate proprie, în viaţă trebue să ne bazăm pe el. Coué sprijinindu-se pe puterea de sugestie şi autosugestie a reuşit să constitue o metodă de vindecare a multor suferinţe trupeşti şi mai ales sufleteşti. Metoda lui se numeşte *„coueism"*.

16. **Orientarea profesională** ******). Pornind dela acelaş

*) *Radu Petre*: Metoda centrelor de interes.

**) *I. Petrescu*: Regionalismul educativ

St. Stoian: Localismul educativ.

***) *T. Herseni*: Teoria monografiei sociologice. *H. Stahl*: Technica monografiei sociologice.

****) *Dr. Popp*: Psihanaliza. *I. Adamoiu*: Probleme din psihologia contimporană, 1930 Fagaraş.

*****) *Coué*: Stăpânirea de sine.

******) T. Löwenstein: Orientarea profesională.

principiu că şcoala trebue să pregătească pentru viaţă, învăţătorul mai are o chemare: să contribue a aşeza în societate pe fiecare la locul său. Societatea s'a sezisat de această necesitate şi a creiat instituţii speciale. Pe baza cunoaşterei aptitudinilor şi defectelor evidente ale cuiva, se va indica drumul pe care trebue să-l urmeze absolvenţii şc. primare pentru a îndeplini mai târziu cu succes profesiunea aleasă, Opera de îndrumare a oamenilor pentru profesiunea pe care o poate îndeplini cel mai bine potrivit aptitudinilor se numeşte *orientare profesională,*

Înşirând chestiunile de mai sus nu mă pot opri de a face recomandaţia de rigoare. Firește, nu toate aceste înfăptuiri sunt accesibile şcoalei românești; dar meditând asupra lor putem culege ce este *bun şi frumos pentru noi* şi raportându-le la sufletul românesc să ne organizăm *şcoala care ne trebue.*

N. Dragomir.

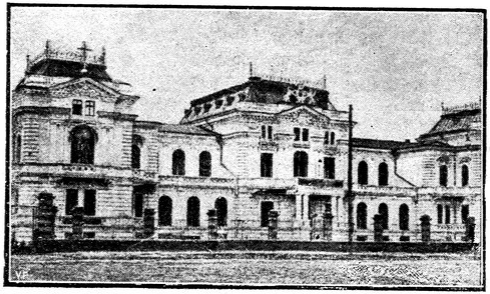

Facultatea de Agronomie—Chişinău

Insemnări.

Revoluţia lui Horia.

Istoricul imparţial trebue să mărturisească că Horia a purtat pe inima sa soarta poporului său apăsat...

Francisc Szilagyi.

La începutul lunei Noembrie s'au împlinit 150 de ani de când a isbucnit revoluţia ţărănească din Ardeal, în cap cu Horia, Cloşca şi Crişan. Este a treia mişcare cu caracter general ţărănesc a Românilor ardeleni, în scurgerea timpului. Dar dacă cele două mişcări anterioare—1437 şi 1514—aveau o faţă mai mult socială, pe atunci „naţia" neavând caracterul etnic de mai târziu, ci acela de categorie socială [1]), revoluţia lui Horea era un înţeles mai complex. Fără a afirma că ea avea un substrat curat naţional, şi recunoscând că nu este de cât o verigă în lanţul revendicărilor sociale, această mişcare prezintă totuşi categorice manifestări de *conştiinţă naţională*. Trebue să accentuăm distincţia între conştiinţă şi instinct. care nu va fi lipsit—dat fiind specificul claselor sociale din Ardeal şi Ungaria—şi în mişcările anterioare menţionate.

In primul rând, tireşte, se pune chestiunea socială. Este vorba de sfârşitul secolului al 18-lea, secolul filosofiei. Lumea începe să cerceteze cauzele, în lumina efectelor, şi să demonstreze necesitatea remediului. Concepţia staţornicilor vecinice ale claselor sociale dispare şi îi ia locul aceia a unor revendicări de reparaţiune a marilor nedreptăţi istorice. Demnitatea omului sporeşte considerabil şi lanţurile ruginite ale robiei apasă mai greu ca oricând. Este destul să enumărăm câte-va din obijdele ţăranilor iobagi (şerbi), care astăzi în concepţia noastră ajunsă la maturitate asupra drepturilor omului, ni se par lucruri fantastice, ca să ne facem o idee despre trecerea dela o stare la alta, premersă de o concepţie la altă concepţie.

[1]) N. Iorga —Istoria Românilor din Ardeal şi Ungaria.
[2]) A. Xenopol—„Istoria Românilor".

Astfel nobilii aveau asupra ţăranilor jurisdicţia supremă, atât pentru a-i alunga din gospodăria lor cât şi pentru a-i bate, închide şi chiar a-i pedepsi la moarte [2]). Stăpânul era şi călăul şi judecătorul ţăranului. Ţăranul era obligat la o muncă de 4-6 zile pe săptămână în folosul nobilului, chiar şi în zilele de sărbătoare ortodoxă. Femeile şi fetele iobagului erau întrebuinţate la treburile curţii boereşti. Urmează în afară de munca silnică, un şir întreg de dări către boer, din care citâm ca o curiozitate câte-va : la naşterea unui prunc boeres fiecare iobag era dator a aduce plocon câte o găină ; la Sf. Gheorghe un miel gras ; la Crăciun o găină şi 10 ouă ; vara câte doi pui, două măsuri de ovăz... din pescuit din doi peşti unul... penele dela gâşte, gunoaele dela vite... [3])

Această situaţie, marea majoritate a Românilor ardeleni—ţărani şerbi,—o suportau de multă vreme ca o stare obicinuită şi dacă au provocat unele mişcări ca cele anterioare revoluţiei lui Horia, aceasta se datora unor măsuri sau împrejurări excepţionale, care creiau ori stări de nesuportat ori speranţe de minuni ispititoare.

Revoluţia lui Horia se petrece într'un complex de împrejurări, a căror elemente este bine să le analizăm cu o deosebită atenţiune. Firește, că în articolul de faţă nu este în intenţia noastră de a proceda amănunţit la analiza acestui proces istoric. Totuşi, vom schiţa câte-va elemente, care, după noi, credem că puse sistematic în legătură între ele, vor pune într'o lumină mai clară marele fapt al ţărănimei ardelene dela sfârşitul veacului al 18-lea. Starea de spirit a opiniei publice, ca urmare a curentului filosofic din apus, personalitatea şi acţiunea împăratului Iosif II—despot luminat—sleirea forţelor de încătuşare care duse viaţă relaţiilor medievale între seniori şi servi, trezirea conştiinţei naţionale a românilor ardeleni ca urmare a stării specifice medievale din Ardeal şi în sfârşit personalitatea lui Horia. Fiecare din aceste elemente are partea sa de contribuţie la revoluţia din 1784 şi lămurirea ei deplină va decurge din dosarea precisă a fie căruia în raport de perfectă relaţie între ele: Momentul istoric este rezultatul sinocronismului acestor elemente,

[3]) Id. op. cit.

care stau între ele în raport dela cauză la efect. Dacă n'ar fi fost o pregătire a stărei de spirit a intelectualităţii nu s'ar fi produs în capul împăratului despot Iosif II concepţii de reforme liberale şi generoase. Dacă ar fi lipsit acest cap încoronat, simbol de autoritate magică pentru românii ardeleni, n'ar fi fost nici călătoriile lui prin Ardeal în cercetarea stării ţăranilor, care-l primeau în genunchi nu cu servilism dar cu adoraţie şi căreia i-au înmânat 19000 jalbe — cu încredere — n'ar fi fost nici minunata, aproape legendara deputaţiune pedestră în cap cu Horia la curtea împărătească—cu 4 săptămâni dusul pe jos şi tot atât întorsul.—Dacă totuşi Horia, pe lângă cei doi tovarăşi care l-au înţeles şi l-au urmat până la supremă jertfă şi prin adaosul numelor cărora s'a fixat pe veci în costelaţia figurilor istorice, trimitatea Horia, Cloşca şi Crişan, n'ar fi trezit massa ţărănească, revoluţia nu s'ar fi produs şi urmările ei pentru viitorul neamului nu s'ar fi arătat. Dar această massă a fost trezită de simţul nevolniciei nemeşilor, de conştiinţa nedreptăţilor seculare, precum şi de forţa clasei producătoare ca şi acea a deosebirei naţionale dintre asupritori şi asupriţi, toate acestea coapte la sfârşitul acestui secol pregătitor al marei ere de libertăţi şi drepturi individuale şi naţionale.

Iar dacă *inteligenţa* română încă în faşe n'a luat parte la această mişcare, aceasta, vedem se datoreşte faptului că o legătură în această direcţie de ideal nu se perfectase între ea şi popor, aşa cum o găsim (această legătură) în mişcarea dela 1848.

D-l Alex. Vaida-Voevod, într'o conferinţa recentă, a analizat pe larg cu multă competenţă şi cu deosebit talent mişcarea marilor săi predecesori.

In studiul rezumativ de faţă se schiţează numai acest mare fapt românesc. Ţin să adaug o noutate pe care d-sa o introduce la lămurirea mişcării lui Horia şi anume societatea „Frăţia de cruce“ răspândită în acest timp şi printre ţăranii din Ardeal, şi din care, după toate probabilităţile făceau parte şi cei trei eroi martiri. Afirmaţia din urmă nu este dovedită şi d-l Vaida face oare care rezerve asupra ei. Lucrul merită însă să fie urmărit. In orice caz, acest fapt contribue la sporul părţii spirituale din această tragedie istorică.

I. Zaborovschi.

[4]) Alex. Lăpădatu „Anuarul Instit. de Istorie Naţională“. I.

Anul de mare doliu naţional.

Anul 1934 trebuie socotit ca anul de mare doliu naţional, nu numai pentru ţara noastră, dar şi pentru vecina *Iugo-Slavie*, pentru sora noastră mai mare *Franţa*, pentru bătrâna *Austrie*, caşi pentru prietena noastră mai îndepărtată *Belgia*.

In acest an, ţara noastră a fost crud lovită, mai întâiu prin pierderea primului ministru al ţării *I. G Duca*, ucis mişeleşte de mâna criminală a unui student în gara Sinaia.

Moartea lui a fost adânc regretată, nu numai de partizanii politici, dar de întregul neam românesc, fiindcă am pierdut un om mare, un suflet distins, o minte pricepută, tocmai în timpurile când ţara noastră avea — mai mult ca oricând — nevoie de el.

După aceasta, a urmat un şir întreg de morminte:

A bătrânului memorandist *Th. Mihali*, figură eroică şi demnă de toată recunoştinţa noastră.

La mic interval îi urmează *V. Goldiş*, om de mare valoare şi care a jucat un rol preponderent în unirea Ardealului cu *Patria Mumă*.

Cade apoi şi omul de laborator, omul de ştiinţă, *Dr. Cantacuzino*, un mare binefăcător al omenirii, atât prin descoperirile cât şi prin cunoştinţele—ce cu toată dragostea—le-a împărtăşit tuturor.

Vine apoi rândul şi „*Uncheşului Unirii*, bătrânul *Ciceo-Pop*, regretat nu numai de Ardelenii pentru care a luptat de secole, dar şi de noi toţi, fiindcă am pierdut în el pe oratorul de talent, pe omul cumpănit la vorbă şi la fapte, pe omul care şi-a iubit patria mai presus de toate.

In acest an, *Belgia* pierde pe Regele Soldat, Albert I, care şi-a găsit moartea tragică nu în tranşeele de luptă contra duşmanului, ci în prăpastiile unor munţi, pe care-i adora.

Austria—ţara valsului—a înlăcrămat şi ea în urma asasinării cu uşile închise a vestitului om de stat *Dolfius*.

Bilanţul durerii, bilanţul plângerii şi al regretelor unanime a fost încheiat cu atentatul dela *Marsilia*, în care şi-au găsit moartea marele rege unificator, viteaz şi înţelept *Alexandru I*,

al Jugo-Slaviei şi marele bărbat de stat al Franţei, *Louis Barthou*, diplomatul neîntrecut, care ne vizitase nu de mult ţara, semănând pretutindenea cuvântul blândeţii, al binelui şi al păcii.

Moartea — în asemenea împrejurări tragice — a celor doi mari barbaţi de stat, care — şi strângeau reciproc mâinele în semnul celei mai strânse prietenii dintre două ţări care au luptat pe front pentru acelaş scop, pentru acelaş ideal, á umplut de revoltă sufletetele nu numai a popoarelor văduvite de asemenea figuri măreţe, dar chiar şi tuturor oamenilor de peste hotare.

Noi, Românii, avem un motiv mai mult ca să regretăm moartea fără de vreme a regelui *Alexandru I*, deoarece ne doare nu numai jalea poporului Jugo-Slav, dar ne dor şi lacrămile vărsate de frumoasa prinţesă a plaiurilor noastre — actuala regină văduvă Marioara — ne dor apoi şi suspinile micilor copilaşi rămaşi fără tată, fără acel ce-i îmbrăţişa cu toată dragostea şi cu toată căldură sufletului său.

Lui *Barthou* îi vom păstra o veşnică amintire, fiindcă a fost unul din bunii prieteni ai ţării noastre.

Anul de mare doliu îl închee marele erou al războiului *Raymond Poincaré*, care ne a ajutat atât de mult ca să ne vedem întregită ţara şi să ne strângem toţi fraţii la un loc

Noi, învăţătorii, veştejim atentatele săvârşite asupra marilor bărbaţi de stat şi ne asociem cu toată căldura sufletului la marele doliu de care ţara noastră, ca şi cele de peste hotare, este cuprinsă.

I. C.

Voinţa inconştientă este aceea care trebue să influenţeze pentru a determina pe oameni la acţiune. Sufletul conştient poate fi convins prin persuasiune, dar convingerea singură nu este de ajuns pentru a creia acţiunea.

GUSTAVE LE BON.

Din trecutul şcoalei basarabene

Şcolile bisericeşti-parohiale (1837).

In articolul precedent, am arătat că începuturile învăţământului primar rural în Basarabia îl constitue şcolile bisericeşti parohiale, ce au luat fiinţă la noi după anul 1837, când a fost aplicat şi în Basarabia regulamentul rusesc al învăţământului primar rural din 1835. Din expunerea sumară a istoricului apariţiei acestui regulament s'a putut vedea că, *scopul urmărit prin aceste şcoli nu era acel propriu şcoalei primare de astăzi: culturalizarea maselor, ci prin şcoală se urmărea un scop practic religios: combaterea sectarizmului.* Am arătat, deasemenea, cum la noi în Basarabia, în lipsa sectarizmului, care, pe atunci era aproape inexistent, şcolilor bisericeşti-parohiale, ce au luat totuşi fiinţă, li s'a atribuit un alt rol, o altă menire, acea de *a desnaţionaliza pătura rurală.* In cele ce urmează, îmi propun să descriu pe scurt, cum erau organizate conduse şi mai ales cum au funcţionat aceste şcoli, precum şi rezultatele la cari au putut ele ajunge.

Din dările de seamă a protopopilor, cari exercitau controlul asupra acestor şcoli, se poate vedea că, la sfârşitul anului şcolar 1867, adică 30 ani după aplicarea regulamentului, *se găsea în Basarabia un număr de 326 şcoli bisericeşti-parohiale cu 5177 elevi şi 346 învăţători.* Dar aceste date par a fi mult exagerate, căci, din darea de seamă pe acelaş an *şcolar a directorului regional şcolar* **C. P. Ivanovschi** [2]), *rezultă că* erau numai 212 şcoli cu 2790 elevi, dintre care 2702 băeţi şi numai 88 fete, cu 212 învăţători. Diferenţa, ce provine din comparaţia acestor date, este uşor explicabilă dacă ne gândim că,

[2]) Buletinul oficial al Inspectoratului şcolar regional Odesa No. 5 luna Mai 1868 pag. 113—144.

aceste şcoli, se înfiinţau din ordin şi că, mulţi preoţi, pentru a face faţă situaţiei, raportau autorităţilor bisericeşti că au înfiinţat şcoala, când aceasta în realitate nici nu exista. Deaceia, în cele ce urmează, mă voi orienta mai mult după această din urmă dare de seamă, a directorului C. P. Ivanovschi, care pare a fi cu atât mai verosimilă, cu cât este bazată pe un bogat material informativ cules la faţa locului, într'o anchetă şcolară — primă anchetă de acest gen în Basarabia, făcută — în baza ordinului M. I. P. No. 3904 din 1867 — de către *Ianovschii* personal şi ajutat de inspectorii şcolari: *Tarapanov, Soici, Afanasiev, Serb* şi *Dembrovschi*, cari, împărţind Basarabia în circumscripţii, au colindat din comună în comună, în cursul întregului an şcolar, şi au cules materialul cerut prin propria observaţie şi dela faţa locului.

După datele culese de aceşti inspectori şcolari în Basarabia erau 212 şcoli bisericeşti-parohiale, repartizate pe judeţe precum urmează:

j. Bălţi	15	şcoli	cu	151	elevi	sau	10	elevi	media	la	1 şcoală
j. C.-Albă	2	„	„	25	„	„	12	„	„	„	„ „
j. Hotin	17	„	„	160	„	„	12	„	„	„	„ „
j. Lăpuşna	46	„	„	856	„	„	18	„	„	„	„ „
j. Orhei	50	„	„	616	„	„	12	„	„	„	„ „
j. Soroca	70	„	„	817	„	„	12	„	„	„	„ „
j. Tighina	12	„	„	165	„	„	14	„	„	„	„ „
Total . .	212	şcoli	cu	2790	elevi	sau	12	elevi	media	la	1 şcoală

Cele mai multe şcoli erau, deci, în judeţele Orhei şi Soroca: 120 sau 56% faţă de totalul şcolilor din întreaga Basarabie şi cele mai puţine în jud. C.-Albă, ceia ce se explică prin faptul că, în acest judeţ, după cum am arătat în articolul precedent, mai funcţionau 30 şcoli primare în coloniile străine. Populaţia şcolară era foarte redusă: 2790 elevi pentru toate şcolile, ceea ce ne dă 12 elevi media pentru o şcoală. Erau, însă, şi câte-va şcoli care aveau elevi mai mulţi. Dintre şcolile cele mai populate citâm: acea din c. *Ciuciuleni j. Lăpuşna* cu 68 elevi, apoi în c. *Cotiugenii Mari j. Soroca* cu 32 elevi; *Cineşeuţi j. Orhei* cu 30 elevi; *Corjeuţi j. Hotin* cu 25 elevi, etc.

Sunt foarte interesante datele în privinţa limbei de predare. Iată situaţia acestor şcoli din acest punct de vedere, aşa după cum este expusă în raportul lui *Ianovschii:*

j. Bălţi	4	şcoli româneşti,	11	şcoli ruseşti	15	total
j. C.-Albă	—	„ „	2	„ „	2	„
j. Hotin	2	„ „	15	„ „	17	„
j. Lăpuşna	9	„ „	37	„ „	46	„
j. Orhei	23	„ „	27	„ „	50	„
j. Soroca	8	„ „	62	„ „	70	„
j. Tighina	2	„ „	10	„ „	12	„
	48	şcoli româneşti,	164	şcoli ruseşti	212	total

După această situaţie, ar rezulta că în 164 şcoli sau 77% învăţământul se făcea în l. rusească şi numai în 48 şcoli sau 23% în limba maternă. Tot din aceste date se vede că, *cele mai multe şcoli româneşti, erau în j. Orhei:* 23 şcoli sau 48% faţă de numărul total a şcolilor româneşti din întreaga Basarabie (48) şi 46% faţă de numărul total a şcolilor din judeţ (50).

Dar, tot în acest raport, directorul regional arată că, *în realitate, oproape în toate şcolile, învăţământul se făcea în l. maternă.* Pentru a se conforma prescripţiunilor date de autorităţi, învăţătorii, care adesea nu cunoşteau nici ei l. rusească învăţau cu elevii lor câte-va rugăciuni în l. rusească şi aceasta era destul pentru ca şcoală să fie calificată drept rusească. Astfel, se citează în acest raport o serie întreagă de şcoli arătate ca ruseşti, dar în care nici copiii şi nici învăţătorii nu cunoşteau nimic rusește, cu excepţia a câtor-va rugăciuni. Iu special este caracteristic cazul comunei *Gherman j. Bălţi,* citat de *Ianovschi,* comună cu o populaţie în întregime rusească, dar în care, preotul, necunoscând rusește, învăţa copiii ruşilor românește!

Dealtfel, era şi natural ca învăţătorii să nu cunoască ruseşte. Cu excepţia preoţilor seminarişti, cari, fiind încă puţin, se plasau mai mult la oraşe, ceilalţi preoţi nu cunoşteau decât l. românească, iar majoritatea învăţătorilor civili se recrutau dintre sătenii mai răsăriţi, soldaţi demobilizaţi, cântăreţi, etc. care n'aveau nici ei de unde învăţa ruseşte.

Folosind datele din raportul citat, am putut obţine următoa-

rea repartizare a celor 212 învăţători după studii şi nivel cultural.

Preoţi	5 sau	2%
Cântăreţi şi diaconi	125 „	60%
Elevi eliminaţi din seminar	19 „	9%
Foşti funcţionari	14 „	6%
Soldaţi demobilizaţi	20 „	9%
Săteni	29 „	13%
	Total 212	

Deci, după cum se constată din situaţia de mai sus, din 212 învăţători din intreaga Basarabie, 125 învăţători, sau 60%, erau cântăreţi şi diaconi, fără nici o şcoală, cunoscând numai cetirea cărţilor bisericeşti, 29, sau 13%, erau săteni, ţărani mai înstăriţi cari, în tinereţea lor, au învăţat la biserică, sau la un dascăl, să buchisească mecanic ciaslovul; 20, sau 9%, soldaţi demobilizaţi, cari, în timpul serviciului militar, au fi învăţat câte va cuvinte ruseşti; 19, sau 9%, foşti elevi la seminarul teologic, eliminaţi pentru incapacitate sau purtare rea; 14, sau 6%, foşti mici funcţionari, daţi afară deobiceiu pentru beţie, şi în fine numai 5, sau 2%, preoţi.

Desigur că un personal didactic mai bun nici nu s'ar fi putut recruta, in timpurile acelea In primul rând, lipseau şcolile unde acest personal ar fi putut capăta cunoştinţele necesare şi pregătirea didactică. Pe de altă parte, cariera de învăţător, nu putea să atragă elemente mai bune, deoarece, *se plătea foarte prost şi nu oferea perspective de înaintare.* Deaceia, ţinând seama şi de faptul că erau plătiţi de biserică şi obştie, era firesc ca, în asemenea condiţiuni, să se angajeze nu solicitanţii cei mai capabili şi cei mai bine pregătiţi, ci acei cari, după tocmeală. acceptau cea mai mică remuneraţie.

Pentru curiozitate, dau mai jos câte-va exemple de felul cum erau plătiţi aceşti învăţători. In c. *Măşcăuţi* j. Orhei, învăţătorul, un sătean primea anual 32 ruble din veniturile bisericeşti în c. *Jora de Sus* j. Orhei, învăţătorul, un soldat demobilizat primea o treime din veniturile bisericeşti şi 5 ha. pământ parohial în folosinţă, în com. *Recea* j. Lăpuşna 4 ha. pământ în folosinţă şi 60 vedre vin (!?); în c. *Putunlei* jud. Orhei primea

25 ruble anual dela obştia satului şi întreţinerea dela preot; în c. *Cuşbota* j. Bălţi, 24 ruble dela biserică şi 48 ruble dela obştie, etc. etc.

Nici în privinţa localurilor, mobilierului, materialului didactic etc situaţia acestor şcoli nu era mai bună. Cu excepţia a câtor-va şcoli, cari aveau localuri proprii, dăruite de obştie, *majoritatea şcolilor funcţionau în vre-o cameră de pe lângă casa parohială*, sau în case închiriate, unde, deobiceiu, locuia şi învăţătorul. Dar şi unele şi altele erau, de cele mai multe ori, nişte cămăruţe umede, joase, cu ferestruice mici în care cu greu pătrundea lumina zilei şi în care deabea încăpeau 10-15 copii.

Materialul didactic era inexistent, iar mobilierul insuficient şi foarte primitiv. Câte-o scândură lungă, bătută în pari, dealungul peretelui, ţinea locul pupitrului, iar alta paralelă, fixată mai jos, constituia banca. Din felul cum erau aranjate băncile, se vede că elevii stăteau nu unul în spatele altuia şi cu faţa la învăţător, cum sunt aranjaţi astăzi, ci *într'un singur rând şi cu faţa spre perete.*

De aici se poate lesne deduce şi metoda ce se aplica în aceste şcoli. Fără prea multe explicaţii sau demonstraţiuni intuitive, elevii erau ţinuţi să buchisească papagaliceşte o bucată oarecare, fiecare cum poate, şi pentru a nu se distra, se aşezau toţi cu faţa spre perete. Tot învăţământul se reducea la învăţarea pe de rost a rugăciunilor şi diferitelor pasagii din sf. scriptură, adesea în l. rusească, pe care elevii nu o înţelegeau, şi, deacea, se întrebuinţa metoda memorizării mecanice în cor, odată cu toată clasă şi cu vocea foarte ridicată, întrucât, exista convingerea că elevul cu cât mai tare va pronunţa bucata cu atât mai lesne şi mai repede o va memoriza. Deaceia. oricine putea să cunoască unde e şcoală numai după zgomotul asurzitor ce radia în jurul ei, iar ţăranii încă mult timp întrebuinţau, în loc de „a învăţat la şcoală". expresia semnificativă *„a huit la şcoală"*.

Scrisul se învăţa numai în foarte puţine şcoli şi după un sistem destul de original. Se aranja în clasă un jghiab (uluc) lung de lemn, care se umplea cu nisip. In acest nisip copii, cu

degetul arătător, desemnau literele, după modelul făcut de propunător. După ce elevii se obişnuiau cu forma literelor, li se dădeau mici tăbliţe de lemn, vopsit în negru, pe care ei scriau cu pana de gâscă şi cerneală albă, făcută din cretă sau var, şi numai după aceasta începeau, unii din ei, să facă exerciţii de scriere pe mici fîşuici de hârtie cu cerneală făcută din boz fiert cu alune de stejar, într'un ceaun de tuci. Nici aritmetica nu se făcea la toate şcolile şi numai foarte puţin: numărătoarea şi primele două operaţiuni, adunarea şi scăderea, întrebuinţându-se, pentru aceasta, bobişoare, fasole sau porumb, după cum se obişnueşte şi astăzi. Încât priveşte disciplina şi supravegherea, se întrebuinţau vechile mijloace de educaţie şi corecţiune: bătaia cu varga sau cureaua, punerea în genunchi pe grăunţe de porumb, sau sare, mijloace cari, din păcate, n'au dispărut la unele şcoli nici astăzi.

Aceste sunt primele şcoli primare bisericeşti parohiale, înfiinţate în Basarabia în baza regulamentului din 1837. Aşa, după cum vedem că erau; fără învăţători căutaşi de puţin pregătiţi, fără local, mobilier, material didactic, mijloace materiale şi, mai ales, fără o programă acomodată nevoilor populaţiei şi cu o limbă de predare streină, ele n'au dat rezultate nici de ordin didactic, căci, învăţământul propriu zis nu se făcea, şi nici în domeniul educaţiei morale şi relegioase căci, *totul se reduce la învăţarea mecanică şi fără text explicativ a rugăciunilor.* Deaceia, în curând, aceste şcoli au dispărut aproape toate, iar unele au fost transformate în şcoli ministeriale, cari, după cum vom vedea în articolul următor, au început să apară în Basarabia în a doua jumătate a sec. al XIX-lea.

Vladimir M. Neaga.
Revizor şcolar.

Ada-Kaleh.

Din punct de vedere istoric, Dunărea a avut două numiri, *Istros*, partea inferioară şi *Danubius*, partea din sus de Banat. Mai târziu, Danubius s'a generalizat până la vărsare. Din punct de vedere etnografic, avem Dunărea germană, dela izvor la Bratislava; Dunărea ungărească dela Bratislava la Belgrad şi românească, dela Belgrad până la vărsare Din punct de vedere economic o împărţim în Dunărea fluvială (dela Ulm la Brăila) şi Dunărea maritimă (dela Brăila la mare). Din punct de vedere fizic, Dunărea românească intră în ţară la oraşelul Baziaş, alcătuind până la T. Severin cea mai lungă vale transversală din

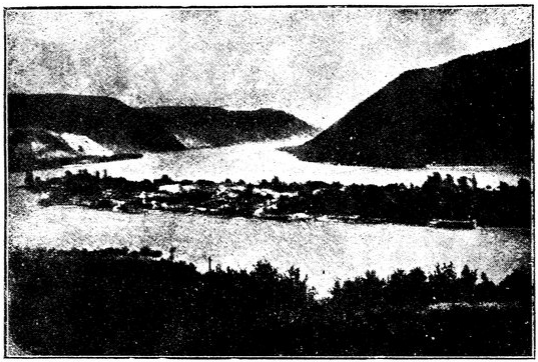

lume, tăind munţii pe o distanţă de 126 klm. Pe urmă vine Dunărea în luncă (până la Silistra); Dunărea în baltă (până la Tulcea) şi Dunărea în deltă. Când desparte Carpaţii de Balcani, apele ei ocolesc trei ostroave: *Grădistea* (locuită de Sârbi), *Meldova* (locuită de Români) şi *Ada-Kaleh* (locuită de Turci). Ada-Kaleh sau insula fortăreţei, e botezată cu nume turcesc fiindcă şi azi e locuită de o veche populaţie turcească. In acest loc Dunărea face un cot spre nord unde primeşte (pe malul stâng) apele Cernei şi ale Bahnei. Ca să poţi vizita acest ostrov

te opreşti sau la Vârciorova (2 klm. distanţă) sau la Orşova (4 klm.) şi mai departe de duci cu barca condusă de Turcii localnici. Ada Kaleh e un ostrov compus din pietriş şi nisip cărat de Dunăre cari însă se sprijină pe o piatră similară cu acea din cataractele Porţilor de fier. De departe se observă forma lungăreaţă şi verdeaţa pomilor roditori, din mijlocul cărora se înalţă plopii piramidali. Se văd clar ruinele unei însemnate fortăreţe şi o clădire albă, dominată de un minaret ascuţit de giamie musulmană. Lungimea totală a acestui ostrov e de 1700 m. iar lărgimea de abia 400 m. ridicându se deasupra apei cu malurile întărite de ziduri şi palisade, astfel că nu i teamă de inundaţiile periodice ale Dunărei. Fluviul nu îngheaţă în aceste locuri, astfel că totdeauna insula e izolată. Populaţia abia mai numără 600 suflete şi e în întregime musulmană, formând o adevărată republică sub stăpânirea românească şi depinzând administrativ de cap. Judeţului Mehedinţi.

* * *

Mă întorceam dela congresul geografilor ţinut la Temişoara, când în loc de a lua acceleratul de Bucureşti, mă ataşai de un grup care, trecând prin Jugo Slavia la Baziaş, luă calea cu vaporul la T. Severin. Atunci am văzut pentru întâiaşi dată frumuseţile Kazanelor şi ale Porţilor de fier. Dela Vârciorova am rămas singur şi am luat barca ce acostează la insulă în partea de N-W, unde sentinela mă întâmpină voioasă. Era într'o Vineri, taman la ora când se începea slujba în moschee. Vizitez pe un loc mai ridicat, cimitirul musulman cu pietre vechi funerare şi mormântul unui derviş profet venit tocmai din Turkestan. Merg apoi în lungul străzii principale printre case albe şi livezi de smochini, migdali, rodii şi castani, ca la Tismana. In centru poposesc la o cafenea unde mi se serveşte cafea veritabilă şi unde cumpăr ca amintire ţigări turceşti, mărgele orientale, cutii cu rahat Lucum şi cărţi poştale ilustrate. Aici a luat cafeaua Maiestatea Sa Regele Carol II în ziua de 4 Maiu 1931, dela cari locuitorii insulei au căpătat însemnate privilegii.

* * *

Primele fortificaţii pe insulă au fost făcute sub Ion Corvin de Huniade la 1444 şi complectate sub Leopold I la sfârşitul veacului al XVII-a. Când Ungaria e prefăcută în paşalac turcesc

în urma bătăliei dela Mohaci, insula rămâne posesiune turcească şi primeşte o puternică garnizoană. Dela 1718—1793, Austria ne răpeşte Oltenia noastră şi ocupă şi insula. Atunci se construesc cele mai moderne fortificaţii cu şanţuri de apărare şi poduri suspendate. La 1739 o iau din nou Turcii în urma păcei dela Belgrad şi o deţin până la 1878. In acest răstimp se concepe uriaşă lucrare a inginerului Szechengi şi se instituie navigaţia regulată pe Dunăre. La 1878 o ocupă din nou Austriecii, dar populaţie turcească numai părăseşte insula. După războiul mondial, ea cere de bună voe să treacă sub administraţia românească.

* * *

Intr'un amurg splendid de primăvară, în mirezma trandafirilor cari aici înfloresc de trei ori pe sezon, pornesc mai departe şi vizitez şcoala, un atelier de ţesut şi apoi giamia, unde se terminase slujba. Clădirea e făcută, se zice, pe ruinele unei Mănăstiri Franciscane. Pe dedesupt trece o stradă printr'un tunel zidit, unde se păstrează o veche inscripţie turcească. Incalţ papucii tradiţionali şi admir un covor enorm de Persia, dat în dar de către Sultanul Abdul Hamid în 1904 La urmă mă scobor şi în cetate, care e dublă şi săpată mai jos decât nivelul Dunărei. Poarta de intrare e monumentală. Se văd clar locul depozitelor de muniţiuni şi gurile pe unde erau scoase afară gurile de tun. Astăzi cetatea a rămas ca o curiozitate archeologică, iarba şi arbuştii cresc pe zidurile crăpate şi reparate modern ici şi colo. Mă urc deasupra porţii şi admir malurile înalte ale Dunărei, plini cu păduri până în vârf. Am iluzia că mă aflu pe undele unui lac elveţian, dacă fesurile din jurul meu nu m'ar transporta cu gândul spre ţărmurile Orientului. Numai spre nord se deschide liberă valea Cernei, cu o alee minunată de plopi uriaşi, ce se tot urcă până la muntele Alion, unde a fost îngropată de către Unguri, coroana Sf. Ştefan în timpul revoluţiei dela 1848.

* * *

După două ore părăsesc cu regret insula aceasta ce te transportă sufleteşte în orientul parfumat şi exotic, privind din depărtare elegantul minaret al giamiei şi chioşcul de lângă dânsa, unde se scoate apa cu pompa pentru spălările rituale. A doua zi vroiam să ating cu mâinele mele, ţermul sârbesc şi literele celebre ale Tabulei Traiana, săpate în stâncă de peste 1800 ani!

G. Raşcu
profesor

Învăţătorul.

— Înainte ca şi acum, învăţătorii s'au arătat vrednici de chemarea lor şi demni răspânditori ai luminei. Formidabila armată a învăţătorilor a pregătit înfăptuirea idealului naţional.

Cine ar putea spune că învăţătorii nu şi-au făcut şi nu-şi fac cu prisosinţă datoria pe altarul şcoalei?

Ce-a făcut eri, nu este azi.

Timpurile de eri nu se potrivesc cu cele de acum.

Astăzi, învăţătorii lncrează în condiţiuni infinit mai grele. Tinerii învăţători se istovesc prea de timpuriu. Îndură prea multe. Situaţia materială e proastă. Salarul mizer îi doboară.

Din primele zile de şcoală, tânărul învăţător se înfrăţeşte cu mizeria.

Şi cu toate acestea, el încă are puterea de a lucra în scoală şi în afară de şcoală, cu acelaş entuziasm, cu aceiaşi dorinţă aprinsă, cu aceiaşi voe bună şi înţelegere.

În afară de şcoală, câtă răspundere nu are învăţătorul? La sate, mai ales, învăţătorul este acela, în jurul căruia gravitează creiarea celor mai importante probleme culturale sau obşteşti, fie de ordin economic sau social.

Faptul că dânsul e cel mai indicat dintre factorii culturali ai satelor, e deajuns să i se recunoască că trebue să depună o muncă uriaşă. Toată acţiunea de propagandă la sate el o sistematizează. Un cămin cultural, o bae populară, o bibliotecă, o cooperativă, o şezătoare, o chestiune de interes obştesc îşi găsesc tălmăcirea în sufletul deschis şi neîntinat al învăţătorului.

Privirile tuturor sunt aţintite asupra acestui apostol, martir între martiri.

Auzi pe câte un novator de idei: *„ar fi bine, ca în fiecare sat să fie câte o casă naţională sau un cămin cultural, căci acolo unde se găseşte un învăţător vrednic, foloasele sunt netăgăduit de mari.*

Lumea noastră oficială îşi dă prea puţin seama de ceiace înseamnă un învăţător.

Învăţătorului i se cere să îmbrăţişeze cu mintea şi sufletul toate tărâmurile de cultură omenească, să se intereseze. de tot ce este fundamental în mişcarea şi viaţa satului Urmărind un program de activitate complexă, cu entuziasmul lui multilateral, învăţătorul îşi poartă sufletul cu bucurie când într'o direcţie, când într'alta. Acum trebue să trezească atmosfera calmă în care se desfăşoară procesul de gândire în sala de clasă, acum va pune în locul acesteia, entuziasmul neîntrecut pentru stimularea sentimentelor naţionale a mulţimii săteşti, cu prilejul vreunei comemorări istorice.

Învăţătorului i se pretinde să aibă suflet şi inimă cât mai românească.

Învăţătorului i se cere să predice cuvântul înălţării neamului românesc deasupra conglomeratuiui de minorităţi ce stăpânim.

Învăţătorului i se cere să se avânte la ofensiva culturală.

Învăţătorului i se cere să fie glasul adânc al pământului din care ţâşnesc izvoarele şi înfloresc holdele şi pădurile ţării noastre.

Învăţătorului i se cere să fie ecoul acestui pământ, plămădit în durere.

Lui i se cere să fie flacăra vie a idealului, pentru care s'au făcut atâtea jertfe.

Învăţătorului cu un salar atât de mizerabil.

Am cunoscut învăţători, cari după 2 şi 3 ani de carieră didactică, nu s'au învrednicit sărmanii să-şi schimbe uniforma din şcoala normală.

Şi cu toate acestea, aceşti năpăstuiţi ai soartei, încă au în fiinţa lor acea flacără vie să meargă la biruinţă deplină.

In ăţătorul merită o altă situaţie materială şi morală.

P. N. Crihan.

Codrul.

O, codrule! Alăturea de tine
Numai codrul poate sta.
Şi-atunci când lângă poală
Un cuget îţi priveşte gândul,

Sau îţi măsoară 'n' spaimă
Fiinţa ta străbună
Din largul înverzit,
Tu stai în viaţa seculară liniştit.

Ce dor şi ce izbândă
Putea-va răsări din logodirea sfântă
A unei luminiţe mici
Cu 'n soare nesfârşit?

Cum ar putea străbate simţul
Din sânul tău voinic
La 'ngenuncherea unui suflet
Pribeag şi-atât de mic?

Dar codrul de alături
La fel îţi leagănă tăcerea,
Când anii se 'ntâlnesc pe-al frunzelor apus.
Şi 'n zările grăbite—cele de cu vară,—

Când roua îţi luceşte portul înflorit,
Tot codrul de alături, ca o faţă mare,
Pe tine te priveşte; şi dorul cucerit
Voi îl sorbiţi cu soare.

N. Spătaru.

Criza morală.

Cu toţii suntem în a recunoaşte că războaiele—în general—aduc mai multe pagube decât foloase.

Însăşi războiul european, pe lângă partea bună că a contribuit la desrobirea popoarelor, întregind multe ţări în hotarele lor firești, a avut şi urmări grave nu numai pentru ţările care l-au deslănţuit, dar chiar şi pentru întreaga omenire. El ne-a adus acea mare *criză financiară*, despre care vorbeşte toată lumea şi care preocupă în cel mai înalt grad toate cercurile conducătoare, dar ne-a lăsat şi o altă moştenire cu mult mai dureroasă şi păgubitoare: ne-a slăbit *sentimentul moral*, sau mai bine zis a contribuit în cea mai largă măsură la scăderea bunelor moravuri.

Astfel, după războiu, tot mai mult se observă cum lăcaşurile sfinte sunt mai puţin frecventate de lume; cum săteanul nostru arată o vădită răceală faţă de şcoală şi biserică, faţă de preot şi învăţător.

Recpectul faţă de familie, faţă de autorităţi şi chiar faţă de cei mai mari, a început şi el să scadă.

Vedem—spre exemplu—tineri abia căsătoriţi care, după 2-3 luni de traiu în comun, îşi părăsesc domiciliul, fără motive bine întemeiate.

Vedem părinţi ce-şi alungă copiii de-acasă, sau îi aruncă pe străzi, lăsându-i în plata domnului, fără să se gândească la marele păcat, sau la aceea că aceşti *„copii ai nimănui"* vor deveni mâine clienţii puşcăriilor, sau membrii frecvenţi ai beciurilor poliţieneşti, în loc de cetăţeni vrednici, conştienţi de drepturile şi îndatoririle lor.

Se constată iarăşi că munca adevărată, nu este răsplătită aşa cum se cuvine. Acest lucru se observă mai ales după alegeri, fie ele pentru parlament, pentu judeţ, sau comună.

Mulţi oameni cinstiţi, buni gospodari şi cu multă pricepere în treburile obşteşti, au fost înlocuiţi dela conducere de multe ori cu persoane fără pregătire, fără cultură, ba uneori chiar şi fără ştiinţă de carte, dar al căror singur merit era *că făceau parte dintr'un partid politic şi că erau membrii activi ai clubului respectiv.*

Cetitorii ziarelor şi ai revistelor pot deasemeni vedea că, după războiu, crimele se ţin lanţ. Afară de cele de ordin politic, unde nu sunt cruţaţi nici regii viteji, înţelepţi şi iubitori de ţară, nici marii bărbaţi de stat care au contribuit la desrobirea popoarelor şi pacificarea lumii, se întâmplă şi unele chiar în sânul aceleeaşi familii; un tată îşi ucide fiul, o mamă îşi omoară pruncuşorul, un frate curmă viaţa surorei, sau altui frate mai mic al său, de multe ori pentru lucruri de nimic.

Duşmăniile şi certurile dintre oameni devin tot mai dese. In loc ca să-şi vadă de casă şi de gospodăriile lor, mulţi ţărani îşi petrec viaţa în procese. Pentru a se răsbuna pe vecinul său e în stare să dea tot, până şi bucăţica dela gura copiilor săi.

Pe lângă aceasta, nu trebuie să se uite că războiul a târît pe fronturi atâtea naţiuni streine, cu diferite credinţe, cu diferite obiceiuri şi mentalităţi. Din contactul cu alte popoare, mulţi oameni şi-au schimbat părerile despre viaţă—şi-au schimbat chiar vederile şi convingerile lor politice şi sociale.

Apoi votul universal i-a găsit pe ţăranii noştri nepregătiţi din punct de vedere cetăţenesc; aşacă *politica* a fost şi ea o cauză care a contribuit mult la atâţarea spiritelor şi învrăjbirea oamenilor între dânşii.

Trăim — cu un cuvânt — timpuri grele şi dacă guvernele par atât de mult ocupate de criza financiară, căreia îi dau toată atenţiunea şi pentru a cărei rezolvare caută tot fel soluţii: în stabilizarea monetară, inflaţie, reduceri bugetare, suprimări de posturi, concedieri de funcţionari. etc., apoi noi, *dascălii*, care trăim în mijlocul poporului şi-i ştim toate meteahnele, trebuie să ridicăm un strigăt de alarmă, spunând sus şi tare, *că trecem azi printr'o criză morală cu mult mai accentuată decât cea financiară*, ale cărei urmări pot fi dezastroase pentru consolidarea statului şi unificarea neamului românesc — dacă bineînţeles nu se vor lua măsuri din timp.

Acum se pune întrebarea: De ce mijloace să ne servim în combaterea ei?

După mine, între multe altele ar fi şi acestea:

a) Mijloace convingătoare. O întinsă propagandă culturală la sate, propagandă la care să iea parte nu numai preotul şi învăţătorul, dar reprezentanţii armatei, ai justiţiei, ai fiscului,

ai administraţiei judeţene şi comunale, precum şi societăţile culturale şi artistice din ţară, mai ales cele subvenţionate de stat.

Această propagandă trebuie desfăşurată după un plan bine stabilit şi dusă până la sfârşit, căci nu-i suficient să dai o serbare şcolară, sau să înfiinţezi o bibliotecă populară într'un sat, pentru ca să spuni că ai reuşit să câştigi sufletul poporului, deci l-ai îndreptat pe calea binelului şi a adevărului.

Acţiunea trebuie îndreptată în două direcţiuni distincte : prima, *în a-l învăţa pe ţăran carte*, deci a micşora procentajul analfabetismului, pentru ca poporul român — înzestrat cu atâtea calităţi — să nu mai figureze în statisticele şcolare în coada multor popoare cu mult mai mici şi mai sărace decât el.

A doua latură a propagandei trebuie îndreptată înspre *formarea caracterului*, înspre întărirea sentimentului moral religios în popor.

Prin conferinţe, serbări şcolare bine organizate, prin şezători, să-l pregătim sufleteşte pe ţăran, ca să fie în stare să învingă toate încercările sectelor religioase de a-l îndepărta dela credinţa lui cea adevărată; dar totodată să ştie cum trebue să răspundă *revizionismului maghiar*, cum şi tuturor celor ce ar încerca să se atingă de patrimoniul său naţional.

b) **Mijloace constrângătoare.** Să se aplice pedepse aspre acelora care atentează la bunele moravuri. *Concubinajul* să nu mai fie îngăduit, iar celibatarilor să li se aplice un impozit special, iar din fondul creiat să se acorde ajutoare familiilor împovărate cu copii.

Introna rea dreptăţii şi a cinstei în toate instituţiile publice. Recompensarea funcţionarilor meritoşi şi pedepsirea celor abuzivi.

Sfatul, judeţul şi comuna să subvenţioneze ziarele, revistele populare, precum şi orice publicaţii puse în serviciul cauzei naţionale şi care contribuie efectiv, alaturi de şcoală şi biserică, la propaganda culturală la sate.

Inchiderea cârciumelor în zilele de sărbători, pentru ca măcar în acele puţine ore de odihnă trupească omul să găsească şi hrana sufletească necesară, care să-l abată din calea gândurilor rele, înălţându-i sufletul până la divinitate, făcând astfel din el *omul moral*, folositor ţării şi societăţii de mâine.

I. Cioabă
Institutor. Chişinău.

Institutul Social Român în Basarabia.

Odată cu descălicarea Institutului Social Român în Basarabia prin deschiderea unei filiale la Chişinău, pentru dăscălimea basarabeană se deschide un vast teren de activitate, în special în domeniul istorico-arheologic. Căci, dacă francujii cu drept cuvânt spun că în ţara lor n'a mai rămas loc necercetat din punct de vedere istoric şi arheologic, apoi la noi în această privinţă rămâne un ogor vast nedesţelenit încă, în deosebi în Basarabia. Căci dacă vechii stăpânitori au şi cercetat şi studiat întrucâtva Basarabia, apoi numai nu din punct de vedere românesc. Datoria noastră, a generaţiei de astăzi, e de a umple un gol ştiinţific naţional.

Cu puţină cunoaştere a chirilitei, fiecare dascăl poate porni la lucru şi va culege roade frumoase. In fiecare sat se mai găsesc pe la unele familii de gospodari încă acte vechi de răzeşie, mărturii de cununie, srisori dela bătrâni scrise în moldoveneşte cu chiriliţă.

La mănăstirea din apropiere, în biserica din sat şi pe poliţa dela icoane în casele cărturarilor satelor se găsesc cărţi vechi preţioase moldoveneşti de mai multe sute de ani din tipografiile Braşovului şi Sibiului, aduse pe vremuri de mocanii ca tăbărau cu oile lor prin Basarabia, sau din cele ale Iaşilor sau a Bucureştilor rămase de pe timpurile când Basarabia făcea partea integrantă din vechea Moldovă, se vor găsi cărţi şi din tipografia mitropolitului Gavriil Bănulescu-Bodoni din Chişinău, tipografie ce a avut o atât de tristă soartă, fiind distrusă de arhiereul Pavel Lebedev numai pentru că era moldovenească. Răsfoiţi aceste cărţi. Pe marginele paginelor adesea veţi găsi inscripţii scrise de mână, cu condei de pană de gâscă, foarte şi foarte interesante referitoare la vreun eveniment istoric, un cutremur, o secetă cumplită; veţi găsi o danie sau un act întreg dotal etc,

Toate acestea, precum şi actele arătate mai sus, dacă nu se pot ridica, trebuiesc descrise, cetite, adică descifrate din chiriliţă, copiate şi trimise revistei noastre, adică a domniilor voastre, spre publicare.

Vizitaţi ţintirimul satului şi opriţi-vă asupra unora pietre vechi. Veţi descifra adesea nişte epitafuri minunate, uneori chiar în versuri, într'o frumoasă limbă veche moldovenească. La fel pe la răscrucile drumurilor se mai găsesc stâlpi cu inscripţii vechi. Copiaţi-le, sau fotografiaţi-le şi trimiteţile la redacţia revistei. Să ştiţi că prin aceasta aduceţi un obol preţios pentru studierea trecutului provinciei noastre.

In ce priveşte folclorul. S'a acreditat opinia unilaterală că numai poeziile, adecă cântecele sunt demne de cules şi le citim publicate în Cuvântul Moldovenesc. D'apoi şi proza populară nu e mai prejos şi merită toată atenţiunea adunătorilor, Incercaţi într'o zi liberă să-i puneţi pe copii să vă spună poveşti pe care le-au auzit în familie. Veţi culege comori întregi ale creaţiunii fantaziei poporane. D'apoi poeziile copilăreşti, cântecele de leagăn, descântecele, cimiliturile—un material atât de vast pentru ştiinţă, par'că este cules ?

Intraţi în vorbă cu bătrânii să vă povestească pătăraniile de pe timpul ruşilor. Veţi afla lucruri pline de spirit şi sarcasm. De pildă, de pe timpurile ocupaţiilor ruseşti :

Raz, dva, tri, cetire
Merge Porcul la cvartire
Nu-i găină, nu-i cucoş —
Taie mâţa şi fă borş!

sau dialoguri tot din timpul ocupaţiilor cam în genul acestora:

— Zdraste hozaica!
— Strastele să te apuce.
— Davai mne caşa (gris)
li aduce un caş dulce.
— Tac eto sâr (brânză).
— E o ţâră? Hai la putină, bată te ar Dumnezeu, să te saturi.
Moscalul vede în putină zer.
— Tac eto moloco.
— Bată-te-ar să te bată! Să ţi-l duc acolo?.. etc. etc.

D'apoi istoria şcoalei basarabene de sub ruşi? Intrebaţi pe învăţătorii pensionari să vă povestească cum se căzneau cu limba rusă, limba de predare: veţi afla lucruri şi de plâns şi de râs.

D'apoi în alte domenii sociale şi ştiinţifice cât vast ogor nedesţelinit prezintă Basarabia pentru cercetători.

Cu binevoitorul concurs al corpului didactic şi clerului basarabean, Institutul Social Român va găsi în Basarabia un mens şi rodnic teren de activitate.

Intr'un ceas bun!

Th. Inculeţ.

Şcoală în aer liber

(îndemn spre mai bine)

Dintr'o lectură făcută într'o carte de educaţie mi a atras atenţia pasagiul următor :

— „Omul nu e numai corp, dar nici numai suflet ; scopul educaţiunei trebuie să fie dar de a desvolta armonios atât corpul cât şi spiritul, care sunt în legătură intimă şi influenţează unul asupra altuia. Nu trebuie să uităm că floarea vieţii sufleteşti îşi are împlântată rădăcina în corp şi deaci îşi trage sucul nutritiv care îi întreţine puterea ; neîngrijind corpul, sucul său — sângele—se va slăbi şi floarea nu va întârzia să se vestejească"...

Cetind aceste rânduri, gândul meu de dascăl s'a dus la zecile de rânduri de copii cari mi-au trecut prin mâna mea de educator şi a cărui mediu în care am fost nevoit să fac şcoală, nu întotdeauna a fost propice principiului de mai sus. Nu merg a vorbi că fiecărui dintre învăţătorii întregei ţări i-a fost dat a suferi calvarul moral pe care-l încerc eu, ci mă gândesc numai la mine cât am suferit dar şi cât am păcătuit permiţându-mi mie însu-mi a face lecţii într'un mediu sau într'o clasă lipsită de spaţiu, de aer, de soare şi de lumină ; nu spun lipsită şi de confort. Am păcătuit însă crezând că datoria mea primordială este de a creia numai—„oameni educaţi şi bine instruiţi", ignorând înconjurătorul Insă-şi legile şi regulamentele te obligă să înghesueşti în jurul tău, în clasa ta, cel puţin patru-zeci de trupuri, patru-zeci de organe de respiraţie cari macină oxigenul aceleaşi mici încăperi în cinci ore la rând. Deschizi ferestrele şi uşile cinci, zece minute dar intri din nou în aceiaşi clasă, şi dacă mai eşti hărăzit să faci lecţii în serie cu o altă clasă, a fericit Dumnezeu ambele serii de copii. Şi nu avem pe cine învinovăţi. Aceasta e starea de fapt a învăţământului nostru primar cunoscută şi tolerată şi de autorităţi. Da, însă noi trebuie să preîntâmpinăm acest rău. Sănătatea fizică a copiilor pe cari îi avem sub aripa ocrotitoare a educaţiei ce suntem obligaţi a le-o face trebuie să ne intereseze în aceiaşi măsură ca şi sănătatea propriului nostru corp. Uşile şi ferestrele deschise în recreaţie e o simplă spoleatură de higenă într'o şcoală. Năvă-

lirea aerului rece de afară nu aduce şi surâs bine făcător de raze solare, nici înviorarea tremurăturii suviţei de păr pe obrăjorii rumeni ai copilului şi nici nu aeriseşte în întregime corpul pironit într'o bancă diformă care niciodată nu este confecţionată în proporţii armonice cu structura fizică a copilului. Şi atunci, noi să ne creiem singuri medii higenice. Şi iată cum:

In zilele călduroase şi bune, învăţământul să nu se ţină în clase nehigienice. La ţară, mai cu seamă, şcoala are grădina ei. Pe sub pomi, în locuri puţin umbroase şi curate se pot bate pe ţăruşi de lemn scânduri geluite improvizând astfel mese şi laviţe în raport cu conformaţia corpului copiilor. In colţuri diferite ale grădinei, ar fi astfel aranjate clasele.

In zile cu cer senin şi timp bun să se ţină lecţiile afară. Nu se va face nici o dezordine, cel mult se va aduce din clasă o tablă. In schimb copilul va respira un aer curat, va fi înbăiat în razele soarelui iar rumoarea feţii îi va da o înfăţişare de sănătate şi de vioiciune. Mi se va obiecta că afară copilul va fi distrat şi atenţia nu-i va fi concentrată. Cine va încerca, se va convinge de contrariu. La şcoala No. 38 din Bucureşti, ca să nu vorbesc de şcoala depe Moiate Mario dela Roma unde învăţământul se face într'un parc vast pus de municipalitatea Romei la dispoziţia acestei şcoli supranumită „învăţământ în *văzduh* curat", copii în tot timpul prielnic fac lecţii afară la nişte măsuţe mici, iar în timpul nepriincios copii trec în verande împrejmuite cu perdele de pânză de cânepă.

Trebuie ştiut însă că Bucureştiul de azi a început să imite opera pozitivă în educaţia reală şi corectă a copilului. capitala Italiei fasciste.

Capitala ţării noastre are acum îndrumarea corectă şi atenţia ce i se cuvinea mai de mult. Şcoala din restul ţării are şi ea acelaş drept de propăşire, dar până îi va veni rândul, noi dascălii, din proprie iniţiativă să imităm câteceva din ceiace *este bun*. Şi, hai să începem cu primenirea clasei dându i aer curat şi dătător de viaţă vie.

Gh. C. Ciurea.
Chişinău.

O socoteală simplă, cu rezultate minunat de frumoase.

Invăţătorii din municipiul Chişinău şi din jud. Lăpuşna sunt organizaţi în asociaţie, conştienţi, că: „Cu toţi sunt mădularele aceluiaşi corp".

O asociaţie profesională se organizează în vederea realizării unui scop cultural sau de prevedere socială.

Este clar că solidaritatea este cu atât mai activă între părţi cu cât ele sunt mai apropiate.

Asociaţia profesională este forma cea mai înaltă a solidarităţii şi pe aceasta trebuie să ne forţăm s'o realizăm, pentrucă orice om care vede clar ţelul către care se tinde, prin ea, stăruie să îndeplinească obligaţiunile sale în mod spontan şi de bună voie, întru cât ne învaţă în mod limpede la trecerea dela solidaritatea forţată, la solidaritatea voită în mod liber.

Valoarea morală a acestei solidarităţi constă în conştiinţa clară a legăturii ce-i uneşte pe asociaţi, toţi dorind să fie în perfectă libertate şi cu toate acestea cu desăvârşire uniţi unii cu alţii, cu următoarea deviză:

„Unul pentru toţi, toţi pentru unul".

Progresul cel mai apreciabil se poate obţine atunci, când, nu numai că recunoaştem o organizaţie ca trebuincioasă; dar când o recunoaştem în acelaşi timp ca bună, dându-i tot sprijinul imediat şi voluntar, nelăsându-ne târâţi fără voia noastră către un ţel necunoscut, ci voind acest sfârşit, apropiindu-ni-l şi muncind, în măsura puterilor noastre, pentru realizarea lui.

In calea către progres învăţătorimea din municipiul Chişinău şi din jud. Lăpuşna a înţeles să se folosească de puterea unirii, făurindu-şi pe lângă o singură asociaţie astăzi şi organizaţiuni, ca: banca populară, casa de ajutor reciproc şi cea de odihnă, dela mare — toate, cu scopul de a se înlesni între ei, pentru satisfacerea nevoilor comune.

Nevoia uneşte pe oameni. Nevoile au unit pe învăţători, şi mai vârtos îi va uni, pe zi ce va trece, ca să-şi împlinească interesele culturale şi de prevedere socială, prin asociaţie, ca

să şi înlesnească creditul şi să-şi fructifice economiile, prin banca populară „Spiru Haret", ca să se ajute frăţeşte în caz de boală sau moarte, prin „Casa de Ajutor Reciproc" şi ca să-şi găsească economicos, un loc de odihnă, în lunile de vacanţă, la mare, folosind de binefacerile plajei.

Şi cum spuneam mai sus, că solidaritatea este cu atât mai activă între părţi, cu cât ele sunt mai apropiate, apoi, nevoile arătate până aci, nu sunt ele cea mai bună chezăşie pentru trăinicia şi splendoarea ce-o dorim cu toţi acestor organizaţiuni?

Este neîndoelnic să credem. Ba socotesc că mai sunt destule nevoi, pentru care se vor apropia oamenii şcoalei.

Pentru cei sceptici, furnizez doar pilda dăscălimei din jud. Soroca, pe care i-am văzut şi studiat la ei acasă, cu ocazia lecţiilor de cooperaţie, ce-am fost chemat ca să le ţin, la cursurile organizate de asociaţie, în August 1933.

* * *

In Chişinău şi în judeţ, la cele de peste 300 direcţiuni de şcoli primare, cu tot atâtea comitete şcolare, sunt 900 învăţători, având în medie, fiecare învăţător, câte 30 elevi.

Direcţiunea unei şcoli primare, inclusiv comitetul şcolar, cheltueşte pe an, în medie, pentru registre şi requzite de cancelarie 600 lei; iar cele 300, lei 180.000.

Un învăţător,--cu toată sărăcia,—tot cheltueşte, în medie, 100 lei, pentru cărţi şi alte articole de librărie şi papetărie, adică 1200 lei anual; iar cei 900 învăţători, frumuşica sumă de lei 1 080.000.

Unui elev de curs primar, fie chiar sărac şi ajutat de comitetul şcolar, trebuie să i se cumpere într'un an, în medie, — oraşul cu satul,—cărţi şi requzite şcolare, de lei 200; iar celor 30 elevi, câţi are un învăţător într'o clasă, de lei 6000; ceea ce face, la cele 900 de clase,—câţi învăţători avem,—o destul de însemnată sumă, de lei 5.400.000.

In total, numai şcoala primară din or. Chişinău şi jud. Lăpuşna cu învăţătorii şi elevii ei, cumpără, în medie, pe an, articole de librărie şi papetărie, în sumă de lei 6.660.000. Bune parale şi nu cred că socoteala să fie exagerată.

Cât o fi câştigul librarilor din suma aceasta? O tot fi, de le dă mâna să acorde la cumpărăturile zise mari, premii şi

rabat de 10 până la 15%. Librăria este o afacere la care se câştigă bani. Preţurile sunt fixe şi consumatorul, neorganizat, plăteşte.

Charles Gide, în cartea sa „Cooperaţia", publică lecţiunea — Domnia consumatorului — ţinută la universitatea din Lausanne făcând parte dintr'un curs asupra cooperaţiei, în anul 1898 şi în paragraful al II-lea, tratând despre: *„Prostia consumatorului"* ne dovedeşte ignoranţa ridicolă a consumatorului, în ce priveşte interesul său, pentrucă trândav, se lasă subordonat interesului producătorului şi întermediarilor ce nu se preocupă nici odată de faptul dacă întreprinderea lor răspunde unei nevoi sociale (cu toate că nu pierde din vedere a o afirma în prospectele de înfiinţare), ci numai dacă ea va produce beneficii.

Citez întocmai: „Dacă s'ar spune tuturor producătorilor, întermediarilor şi negustorilor că ei nu au alt rol în lume şi că singura lor raţiune de a exista este aceea de a ne face să trăim pe noi consumatorii, această îndrăsneaţă afirmaţie i-ar face să pufnească de râs şi ne-ar răspunde: din contră, consumatorul este acela care are drept rol de a-i face pe ei să trăească şi că singura lui raţiune de a fi este de a cumpăra toate produsele lor, de a le procura beneficii, într'un cuvânt că singura lui funcţiune este de a servi ca loc de desfacere, întocmai cum sticlele au rolul de a primi lichidul ce se pun în ele. Consumatorul nu protestează nici odată. In organizaţia noastră economică el este aproape milostenia încarnată, milostenia răbdătoare, plină de bunătate, care nu bănueşte nici odată răul, care iartă totul. Consumatorul este un bou şi să-i spunem, pentru a nu-l nemulţumi că este „boul Domnului". Funcţiunea consumatorului este neghiobă şi stricătoare şi ea ar putea fi eficace şi binefăcătoare în lume, dacă ar şti cum s'o utilizeze.

Pretutindeni vedeţi sindicate: sindicate agricole, sindicate industriale, sindicate de lucrători, sindicate de medici. sindicate de birjari şi de câtâva vreme acele formidabile sindicate de producători numite în Statele-Unite trusturi şi cartele în Germania. In toate părţile se găsesc sindicate pentru apărarea unor drepturi imaginare. Dar aş vrea să mi se arate un sindicat, un trust sau o ligă a consumatorilor?

Iată-le, acestea sunt societăţile cooperative de consum, în-

mulţile, organizate, federate, devenite prin ipoteză o forţă care ar putea opera o adevărată revoluţie economică, aşezând pe consumator la adevăratul său loc pe care ştiinţa şi bunul simţ îl asigură, adică primul loc, şi dându-i în mâinele sale, conducerea economică".

Mă opresc aci, cu citatele după Charles Gide, revenind la socoteală. Cât se câştigă în comerţul de librărie? Spre a răspunde, mă folosesc de preţurile de cost şi de vânzare de pe piaţa Soroca şi Cahul, cum şi de datele pe care mi le furnizează contabilitatea cooperativei şcolare „Tinerimea-Nouă" de pe lângă şcoala ce conduc, pe ultimii 8 ani, în care timp s'au făcut cumpărături de cărţi şi requzite şcolare, numai de pe piaţa Chişinăului (vreau să înţeleg că numai dela negustori detailişti) şi aflu că în comerţul de librărie se câştigă brutto, în medie 20 lei la suta de lei preţ de vânzare. Aceasta înseamnă că într'o sută de lei marfă vândută se cuprind 80 lei preţul de cost şi 20 lei beneficiul brut.

La suma de lei 6.660.000 stabilită mai sus, avem un beneficiu brut de lei 1.332.000—care intră în buzunarul librarilor deodată cu preţul de cost, pe puţin. Şi să mai zici că nu-s oameni cu rost şi că nu-şi cunosc interesul! Da. Dar ei n'au cheltueli!? Ba au. Dar să le mai socotesc şi cheltuiala? Destul că le-am dat de câştig. Ceea ce ar purta interes, ar fi să vedem la cât s'ar ridica bugetul de cheltueli al unei cooperative de librărie a corpului didactic.

Să-l calculăm pe un an:

1. Chiria magazinului pe un an	lei	120.000
2. Amortizarea mobilierului şi edecurilor, socotit 10% as. valorii de cumpărare cca. lei 100.000	„	10.000
3. Iluminat, încălzit, apă	lei	60 000
4. Întreţinerea curăţeniei	„	20.000
5. Spese de cancel. şi corespond.	„	10 000
6. Salariile personalului administrativ, vânzători şi de serviciu	„	280.000
7. Deplasări pentru cumpărături	„	30.000
8. Cheltueli neîntrevăzute	„	102.000
Total bugetul de chelt.	Lei	632.000

Societăţile cooperative în primii 3 ani de funcţionare sunt scutite de impozite. Bugetul schiţat este pentru o librărie cooperativă în mare, la loc de centru şi cu personal de specialitate în această branşă.

Scăzând din beneficiul brut de lei 1.332.000, suma cheltuelelor de lei 632.000, rezultă un beneficiu net de lei 700.000 anual

Bun. Dar pentru o aşa afacere trebuie capital. Să mai socotim. Intr'o negustorie, important este nu atât capitalul, cât deverul. Deversul este mişcarea capitalului într'un exerciţiu, adică acel veşnic schimb: Bani—marfă—mai mulţi bani. Cu cât deverul este mai viu, cu atât întreprinderea este mai vie şi deci mai de folos. Devenul în socoteala noastră, este totalul cumpărăturilor pe un an, adică suma de lei 6.660.000 şi dacă capitalul de investit în această afacere s'ar întoarce odată la 2 luni, în medie, pe an, ar face de 6 ori, deci, 6.660.000 împărţit la 6 fac lei 1.110.000. Acesta ar fi capitalul necesar.

Cam mare sumă! Da. Dar ce nu poate unul singur, o fac cei mulţi, prin unire. O simplă declaraţie şi la primirea salarului, lunar, să se reţină fiecărui învăţător 100 lei în contul capitalului subscris, adică 1200 lei anual şi numai în primul an, cei 900 învăţători, s'ar putea mândri cu importanta sumă de 1.080.000 lei adunaţi „bani albi, pentru zile negre" pe deoparte, iar pe de alta, capital, pentru coaperativa lor.

Acum, dacă căutăm să vedem ce este de făcut cu beneficiul nett de 700,000 lei, căutăm să-l repartizăm după regula cooperatistă: mai întâi o remuneraţie capitalului vărsat, obişnuit de 6% anual, ceea ce ar reveni la întreg capitalul de 1.080.000, suma de lei 64.800;—10% pentru fondul de rezervă lei 70.000;—5% pentru fondul cultural lei 35.000; iar restul de lei 530.200 se va repartiza la membri, în raport cu cumpărăturile făcute de fiecare, adică la 6.660.000 cumpărături, 530.20) beneficiu, sau 9%.

Din beneficiul nett ar reveni unui asociat ca re nuneraţie la capital, suma de 72 lei, iar ca risturnă. suma de lei 648 şi în total, suma de lei 720 anual, sumă cu care şi-a eftinit cumpărăturile dintr'un an, prin organizarea cooperativei de librărie.

Dar dacă la această organizare ar adera şi şcoala secundară cu corpul didactic şi elevii ei? Ce minunate rezultate s'ar putea realiza! Totuşi, în viitorul apropiat, văd pentru Moldova dintre Prut şi Nistru, organizată o federală de astfel de cooperative de ale învăţătorilor, ca faptă demnă de admirat a solidarităţii lor; iar asociaţiile, organizaţiuni vii, de cultură şi prevedere socială, sprijinite pe instituţiuni puternice economice, împlinitoare de nevoi şi datătoare de independenţă în orice acţiuni, pentru cel mai muncit, şi tratat de mizerie, corp de elită a neamului nostru.

Aristide Al. Munteanu

Directorul Şcoalei de Cooperaţie Chişinău

Spre o nouă orientare

Sociologia educaţiei.

In numărul trecut al revistei noastre, pentru asigurarea unei depline reuşite a acţiunei educative a şcoalei, preconizam organizarea unui mediu „în care intrând copilul, să trăiască intens felul de viaţă pentru care dorim a-l pregăti", respectându i libertatea individualităţei sale (adică „libertatea internă"[1]) şi exercitându l în vederea vocaţiei, înălţându-l la personalitate.

Problema nu este nouă. A fost pusă de toţi pedagogii mari şi aproape de toţi sociologii de seamă ai timpului.

In general, problema aceasta este de-o însămnătate capitală pentru „o largă desvoltare a învăţământului primar"[2]) şi am putea anticipa chiar, că e imposibil a concepe posibilitatea educaţiei fără imaginea clară a organizărei „mediului special educativ"[3]), a vieţii care înalţă, statorniceşte însuşiri *psiho-fizice*, ca atari, încrustează adânc în conştiinţa copilului forme de viaţă, de activitate, „creiând *bune deprinderi*, care mijlocesc apoi, prin *imaginile kinesteticе*, trecerea în faptă a principiilor morale",[4]).

„*Problema educabilităţei*" esle o funcţie socială la temelia căruia stă „*principiul adăptărei*"[5]) bazat pe principiile „*aplicărei valorilor*" şi „*suprapunerei noţiunilor*", în procesul de formare a noţiunilor îndividuale şi generale[6]), principii eminamente sociologice. După cum spune şi *Pierre Leroux*: „Noi suntem mai întâiu uniţi naturei exterioare, unei naturi incomunicabile celei a noastre, şi cu care totuşi se învecineşte; iar al doilea, noi avem în noi o viaţă distinctă de trebuinţe, de sentimente şi de ideal; în sfârşit, *aceste trebuinţe, aceste sentimente şi acest*

1) G. G. Antonescu — Pedagogia Generală. Inst. Pedagogic Român 930, pag. 439.

2) G. G. Antonescu — Criza învăţământ. primar. Inst. Arte Graf. „Bucovina" 1931, pag. 10.

3) G. G. Antonescu — Pedagogia generală pag. 465.

4) Idem pag. 444.

5) Idem pag. 34-35.

6) G. D Scraba — Sociologie, Ed. Socec, Bucureşti 1925 pag. 48-56.

ideal, individuale în noi, nu pot să se nutrească şi să se desvolte decât prin raportul nostru cu societatea trăitoare". Iar *Turgat*, în opera „Discurs în Sorbona" zice: „Cunoştinţele cele mai sublime nu sunt şi nu pot fi decât primele idei sensibile desvoltate ori combinate, tot aşa cum clădirea a cărei înălţime nu uimeşte mai mult privirile noastre se sprijină de toată nevoia pe acest pământ, pe care îl călcăm cu picioarele; aceleaşi simţuri, aceleaşi organe, spectacolul aceluiaş univers, au dat pretutindeni oamenilor aceleaşi idei, aceleaşi trebuinţe şi aceleaşi înclinări... astfel totul este legat".. Iată, prin urmare, că omul nu este o fiinţă solitară şi desvoltarea lui normală nu poate fi artificială şi silită. Ea urmează o lege anumită, căreia *educaţia* şi *pedagogia* trebue să i se supună Foarte bine observă d-l Scraba în tratatul său de Sociologie (pag. 46) că „s'a considerat *asociaţia ideilor* ca derivând din oarecari instituţiuni (şcoala, statul, etc.) ca şi când şcoala ar fi existat înaintea *gândirei*". Deci, „*Nu şcoală, ci viaţă zicem*".—*Natura*, ne spune *Pestalozzi*, desvoltă prin exerciţii toate forţele omenirei şi *numai întrebuinţarea continuă le face să crească*" [1])

Ilustrul pedagog teoretician *G. G. Antonescu*, ocupându-se de „soluţiile posibile problemei educabilităţei" porneşte prin a stabili „factorii cari determină caracterul individului", Astfel: [1]) „*Natura omului*", reprezentată prin ereditate, [2]) „*Mediul*", *adică influenţa neintenţionată* exercitată de mediul social şi natural şi în fine al treilea factor *determinant* educaţie, adică influenţa intenţionată" [2]).

In studiul de faţă nu ne vom ocupa de primul şi ultimul factor, cari au fost îndelung studiate şi aproape complect stabilite de pedagogii şi savanţii consacraţi, în decursul istoriei pedagogiei, ci ne vom opri, după cum am anunţat dela început, asupra celui de al doilea factor, adică asupra „influenţei neintenţionate exercitată de mediul social şi natural", care formează obiectul *Sociologiei educaţiei*. Cu alte cuvinte vom căuta, deocomdată, să stabilim necesitatea acestei noui discipline pedago-

1) Gabriel Compayre — Pestalozi şi educaţia elementară Bib. p. toţi pag. 72.

2) G. G. Antonescu — Pedagogia generală pag. 15-16.

gice, care studiind viaţa societăţii din care face parte copilul şi mediul social ce *influenţează asupra lui*, în afară de şcoală, pe baza principiilor psihologiei sociale, moralei sociale, economiei sociale şi sociologiei, va organiza în sânul şcoalei un mediu social şcolar prielnic desvoltărei lui. Va organiza, prin urmare, o societate a copiilor care să se desvolte, să crească, într'o continuă, sistematică şi rodnică activitate, formând o ţesătură fină, din influenţa neintenţionată şi educaţia propriuzisă pânăla suprapunere, asigurându se astfel o desvoltare organică temeinică şi durabilă. Atmosfera psihică, morală şi socială care să umple şcoala şi'n care sufletul copilului să fie curăţat şi înălţat deasupra nivelului mediului social obişnuit şi *întărit* sufleteşte şi trupeşte ca să devină un fervent ferment de renaştere culturală şi moral socială, va fi opera sociologiei educaţiei.

Dar să vedem cum a fost privită problema în decursul timpului de către diferiţi pedagogi şi filozofi.

1. Să începem cu J. J. Rousseau, care după cât ştiu, s'a ocupat mai mult de influenţa negativă a mediului social, izolând pe Emil Pe baza aceasta, adepţii individualismului exagerat neglijează complect contribuţia unui oarecare mediu social, considerând o *o utopie*, utând că Rousseau n'a cerut izolarea decât din sânul acelei societăţi corupte, ca să ferească copilul de influenţele ei pernicioase.

2, Pestalozzi, a văzut bine influenţa binefăcătoare a mediului educativ, cerând educaţia în familie, lucru însă greu de realizat. Totuşi ne stabileşte un principiu care poate fi cu folos întrebuinţat în sociologia educaţiei şi anume: „Egal îndreptăţit şi egal îndatorat să fac ceeace mă înalţă pe mine şi este spre binele celor din jurul meu".

3. Fichte (J. G.) Marele filozof german ca şi Rousseau şi Kant este pentru izolarea complectă a copilului de casa părinească cel puţin pentru clasele muncitoare, spunând: „Apăsarea, grijile zilnice aducând cu sine o existenţă meschină i-ar împedica să-şi ia sborul în lumea gândirei". Şi în altă parte: „Cu ce ne alegem dacă în totalitatea ei, omenirea se repetă în gene-

raţia următoare, aşa cum a fost în generaţia precedentă?" [1]).

„Asupra a ceeace este viu lucrează ce e viu. După cum vedem „Fichte, convins fiind de importanţa mare pe care o are înfluenţa socială asupra individului, caută să-l izoleze de orice înfluenţe rele, prin creiarea unui mediu special educativ, cum zice el, un mediu de oameni de seamă şi ca morală şi ca intelectualitate, în mijlocul cărora copilul ar trebui să crească şi să se desvolte sufleteşte. Natural, că această condiţie este întrucâtva utopică" [2]).

Am mai putea cita pe Locke, care cere educaţia familiară tot din aceste considerente.

Nu tot aşa văd problema P. Natorp şi Durkheim. Aceşti pedagogi şi sociologi de seamă cer „ridicarea la comunitate care este, după P. Natorp,—„o corelaţie specific etică, căci valorile morale sunt acelea cari trebuesc înfăptuite prin comunitate".—Şi cu drept cuvânt, avea deplină dreptate *Fouillée* când afirma că: „Numai în toţi ceilalţi noi avem viaţă, mişcare, existenţă, iar ceilalţi în noi, pentrucă noi cooperăm la opera universală, pentrucă noi cunoaştem pe ceilalţi, pentrucă noi îi iubim. Nu aş putea nici să simţesc singur, nici să gândesc singur, nici să vorbesc singur, nici să voesc singur, *nici să exist singur*". „Existenţa însăşi este socială. Universul chiar este o societate infinită, având ca lege esenţială reciprocitatea acţiunii şi voinţei, adică solidaritatea" [3]). Iar *Tarde* spune: „Trebuesc şi iubirea şi contagiunea sugestiunilor ambiante, care ele însăşi sunt manifestarea imitativă a simpatiei înăscute, preştiinţifice şi supraştiinţifice, fondul întregei sociabiiităţi". Tot în această ordine de idei putem cita pe T. Ribot—psihologul francez—care în opera sa Psihologia sentimentelor face următoarea afirmaţie: „dacă sunt chipuri originale de gândire, sunt chipuri originale de a simţi care se impun, creiând o contagiune". Educatorul trebue să folosească aceste principii dacă urmăreşte a forma

[1]) I. G. Fichte – Cuvântări către Naţiunea germană trad. C. Lăzărescú § 16-17 pag. 195.

[2]) G. G. Antonescu—Op. cit. pag. 465.

[3]) Fouillée--Mişcarea pozitivă şi concepţia socială a lumei.

oameni întregi şi dacă doreşte ca măsurile şi roadele educaţiei să fie complecte.

Mai ales înceeace priveşte educaţia morală, estetică, socială şi fizică şi chiar educaţia intelectuală.

D-l Prof, C. Narly—constată că până în ultimul timp prin pedagogie se înţelegea numai *didactică*, confundându-se partea cu totul [1]), — şi avea dreptate, pentrucă pe de oparte, în câte şcoli nu se reduce educaţia toată numai la treptele formale?! Iar pe de altă parte, pedagogia a fost lipsită de o disciplină ştiinţifică ce ar fi închegat „întreaga structură a procesului educativ".

Acest rol însemnat îi revine Sociologiei educaţiei, care va armoniza acţiunea celor trei factori în sânul şcoalei. Prin şcoală, astăzi, nu mai trebue să înţelegem numai bănci, cărţi şi elevi, ci un întreg *laborator* unde dela mic şi până la mare lucrează, se exercitează şi trăesc o viaţă proprie cu bucuriile şi restriştele ei. Efort, plăcere, muncă, totul în şcoală trebue să se facă de acum intens şi după anumite legi pe care să le respecte şi elevul şi învăţătorul. „Copilul se naşte cu o dorinţă naturală de a exprima ceeace simte, de a lucra : cu alte cuvinte, de a servi. Copilul este un tot organic din punct de vedere intelectual, social şi moral, ca şi din punct de vedere psihologic" [2]). „Omul pe care educaţia trebue să-l realizeze în noi, nu e omul astfel cum natura l-a făcut, ci astfel cum societatea voeşte să fie; şi ea îl voeşte astfel cum îl cere economia sa interioară" [3]). In acest sens trebue organizată şcoala. „Când şcoala va reprezenta o viaţă colectivă adevărată, când ceeace numim disciplină, conducere, ordine şcolare, vor fi expresiunea acestei vieţi colective; când metodele întrebuinţate se vor adresa activităţii şi trebuinţei de a creia, care îngădue copilului să se exprime, să producă, şi nu numai să absoarbă; când programul şcolar va fi ales aşa ca să se dea copilului o vedere clară a societăţii în care trăeşte şi pe care trebue s'o desvolte; când aceste sco-

[1]) C. Narly — Educaţie şi Ideal—Ed. Casa Şcoalelor Bucureşti pag. 122-126.

[2]) John Dewey—Scoala şi copilul.—Trad. I. G. Marinescu.—Cult. Rom. pag. 110—119.

[3]) Durkheim—Pedagogie şi sociologie.

puri vor fi urmărite şi aceste principii observate, *şcoala va avea o bază morală.* Restul atârnă de personalitatea învăţătorului" [1]). Astfel trebue organizată structura şcoalei noui, că un *„órganizm real şi viu"*. In şcoală „toţi trebue să alcătuiască un singur corp şi un singur suflet, după cum zice *Spinoza* în *Etica* sa, astfel ca toţi să se sforţeze, pe atât cât e în ei, să păstreze propria lor fiinţă şi, în acelaş timp, să caute ceeace poate fi folositor tuturora ; să nu dorească nimic pentru ei înşăşi, care să nu dorească de asemenea şi pentru toţi ceilalţi şi să devină prin urmare oameni juşti, probi şi onesti". Iar pe de altă parte, toate formele de activitate practică trebue să şi aibă mijloacele necesare de exteriorizare. Nu se mai poate concepe şcoală modernă fără grădină şcolară, fără atelier,—laborator,—aparate de gimnastică, de muzică,—atelier de pictură,—bibliotecă sală de cîtire,—câmp de sport,—teatru şcolar,—internat,—conducerea de sine a clasei,—organizarea excursilor, etc.

Cu aceasta credem că am documentat îndeajuns necesitatea sociologiei educaţiei. Ne-am oprit mai mult asupra importanţei din punct de vedere dinamic, atingând în parte câteva laturi, cu preponderenţă în acţiunea educaţiei şi mai mult latura socială. Şi, în sfârşit, pentru ca să ne edificăm mai bine asupra acestei ramuri a pedagogiei, sociologiei şi ştiinţei educaţiei, ţinem să afirmăm de pe acum că Sociologia educaţiei este pentru educaţie, ceeace este didactica şi metodica pentru pedagogie şi instrucţie.

Sociologia educaţiei vine să umple un gol în pedagogia secolului şi să complecteze multiplele lipsuri de care suferă şcoala actuală. Dar ea trebue însăşi sistematizată şi încadrată în sfera celorlalte ştiinţi auxiliare educaţiei şi pedagogiei, — din punct de vedere *„stotic"* şi *„dinamic"*.

Despre aceasta însă, vom vorbi, în numărul viitor.

Inv. N. Olaru

Drăsliceni

[1]) John Dewez—Op. cit. pag. 134.

Ce e de făcut după fuziune?

După mai multe frământări şi ezitări cari au avut loc în ultimii ani în sânul asoc. învăţăt. din jud. Lăpuşna şi din oraşul Chişinău, după mai multe sforţări depuse de colegii din comitetele de conducere ale ambelor asociaţii pentru potolirea curentului creiat de un grup de învăţători ce punea o mulţime de condiţiuni neîntemeiate în calea contopirii celor două asociaţii, s'a proclamat în fine, cu tot entuziasmul, unirea dăscălimei Lăpuşnene într'o singură asociaţie a învăţătorilor din jud, Lăpuşna. Ziua de 14 Septembrie 1934 pune capăt unei stări de lucruri ce împiedica desvoltarea celor două organizaţii profesionale. De acum înainte începe o eră nouă în viaţa profesională a învăţătorilor Lăpuşneni. O mie de învăţători cari au aceeaşi pregătire didactică şi acelaş nivel intelectual şi moral, o mie de învăţători cari au îmbrăţişat aceiaşi misiune, de luminători ai satelor, punându se în slujba Neamului pentru ridicarea poporului din bezna întunericului şi mizeriei, o mie de învăţători cari sunt legaţi prin aceleaşi bucurii şi suferinţe morale şi materiale, având aceleaşi revendicări profesionale pentru promovarea culturii poporului,— o mie de învăţători din jud. Lăpuşna şi oraşul Chişinău sunt astăzi închegaţi într'o singură asociaţie puternică şi indestructibilă.

Noul comitet care este expresia marei majorităţi a asociaţiei fuzionate are o însărcinare pe cât de mare şi grea, pe atât de nobilă : aceea de a închega sufletele celor o mie de învăţători într'o singură suflare, aceea de a face ca cele o mie de inimi dăscăleşti să palpite într'o singură pulsaţie. Noul comitet are de cultivat spiritul de solidaritate şi conştiinţa profesională în masa dăscălimei Lăpuşnene, pregătind-o pentru marile realizări pe terenul organizării profesionale şi economice. In această direcţiune este mult de lucru.

E necesară o puternică propagandă pentru înregimentarea cât mai grabnică a tuturor învăţătorilor din judeţ şi oraş, ca membri la banca „Sipru Haret". Prin aportul material şi moral

ce-l pot da cei o mie de învăţători, încadraţi ca elemente conştiente şi disciplinate în planul de activitate al administraţiei băncii, în cel mult trei ani am reuşi să avem o bancă model ca forţă economică, şi capacitate financiară. O pretenţiune firească nu pentru a satisface o ambiţie deşartă, ci mai mult pentru a ne reabilita în faţa colegilor din celelalte judeţe basarabene, cari în această privinţă ne-au întrecut de mult şi cu multe realizări frumoase.

Cele două case de ajutor reciproc, de asemeni trebuesc contopite. Se prevăd şi aici multe piedici. Dăscălimea Lăpuşneană, care a făcut dovada deplinei maturităţi, cu ocazia proclamării marelui act dela 14 Septembrie, fiind pătrunsă de necesitatea unei singure case de ajutor reciproc, va şti cum să înlăture toate dificultăţile, procedând la reformarea acestei organizaţii de ajutor mutual pe baze noui. Intrebarea care agită pe unii învăţători este: cum va funcţiona această casă? Sub auspiciile asociaţiei, sau pe lângă banca „Spiru Haret"? Nu anticipăm răspunsul la această întrebare. Invăţătorii, cari au intuiţia reformelor folositoare corporaţiei, îşi vor spune cuvântul la momentul oportun.

Ideea unei librării cooperative de mult frământă mintile învăţătorilor Lăpuşneni. Pe când colegii din alte judeţe au cooperative cu mai multe secţiuni: librărie, magazin de consum, de manufactură, de încălţăminte etc., noi n'am reuşit să înjgheabăm măcar o librărie cooperativă, prin care să se aprovizioneze şcolile din judeţ şi oraş cu cărţi şi rechizite şcolare.

Sute de mii de lei, venit curat ce s'ar putea realiza anual din comerţul cu cărţi prin librăria noastră, trec în buzunarele librarilor particulari.

Căminul Asociaţiei trebuie să încununeze marea operă de refacere economică a învăţătorimei Lăpuşnene.

Casa învăţătorilor trebue construită cât mai curând în Chişinău, pe cât posibil mai aproape de centru.

In ea vor avea sediul: asociaţia, banca, cooperativa, casa de ajutor reciproc, revista, biblioteca, etc.

Aici va fi locul de întâlnire a învăţătorilor veniţi la oraş din toate colţurile judeţului. Aici, se vor ţine şedinţele comitetelor

de conducere ale organizaţiilor noastre profesionale şi economice. Aici se vor aduna toate energiile, de aici vor porni toate iniţiativele.

Revista „Şcoala Basarabeană", după fuziune, capătă o importanţă deosebită. Ea este cheagul unirii sufleteşti a învăţătorilor din oraş şi judeţ, cari nu se cunosc indeajuns încă unii pe alţii. Ea trebuie să devină tribuna liberă pentru manifestarea opiniei dăscăleşti. Idei şi păreri nu numai sănătoase, ci chiar şi cele greşite trebuie să aibă loc pe paginile „Şcoalei Basarabene". Ideile şi părerile sănătoase vor servi drept călăuză pentru îndrumarea opiniei publice dăscăleşti, iar cele greşite vor da prilej de discuţii pentru combaterea curentelor dăunătoare mişcării noastre profesionale. Şi pentru ca „Şcoala Basarabeană" să devină oglinda fidelă a cugetării şi aspiraţiunilor dăscăleşti, toţi învăţătorii sunt chemaţi să colaboreze şi să citească revista lor cu cea mai mare regularitate şi atenţiune. Fie ca abundenţa materialului de tipărit să determine mărirea volumului sau transformarea revistei în bilunară.

Banca, casa de ajutor reciproc, cooperativa, căminul, revista,—sunt punctele principale din vastul program de activitate, ce trebuie să desfăşoare comitetul de conducere al asociaţiei fuzionate. Dar am fi nedrepţi, dacă am arunca toată greutatea şi răspunderea marilor înfăptuiri numai pe seama comitetului de conducere. Opera de realizări poate fi dusă la bun sfârşit, dacă comitetul va fi susţinut moralicește şi materialicește în activitatea sa de toată suflarea dăscălească.

Energie, iniţiativă şi dragoste de muncă desinteresată din partea comitetului şi încrederea în conducători, spirit de solidaritate, spirit de solidaritate, simţ corporativ, conştiinţă profesională şi concurs material şi moral necondiţionat din partea tuturor colegilor, —iată două condiţiuni indespensabile pentru consolidarea noastră profesională şi economică ca corp organizat.

Sperând că ele nu lipsesc nici unora nici altora, să trecem la fapte cu credinţă în izbânda finală!

G. I. Bălan

Pentru lăcaşul Domnului.*)

I

Cu bucăţica dela gură
Voi v'aţi clădit comori în cer,
Comori ce nimeni nu le fură
Şi fapte care nu mai pier.

II

Un leu, voi, de-aţi avut în casă
Muncit cu trudă din pământ,
Jertfitu-l-aţi pe-această masă
Lăcaşului Celui prea sfânt.

III

Din neagra voastră sărăcie
Voi sfinţi în aur daţi în dar
Şi pentru-a voastră dărnicie
Surâd şi îngeri 'n altar.

VI

Aici depus-aţi trei decenii,
Voi buni creştini, popor smerit,
A voastre sfinte milostenii
Spre idealul preamărit

V

Voi, în această temelie,
Voi sufletul vi l-aţi zidit
Şi azi priviţi cu veselie,
Curatul gând cum s'a 'mplinit.

VI

Din 'nalt 'Atotputernicie
Revarsă, Doamne, al Tău har
Poporului, ce o vecinicie
Ingenunchiază la altar

VII

Din leul dat ca jertfă Ţie
Rodeşte-l, Doamne, Precurat;
Din unul să răsară-o mie
În mâna celui ce l-a dat.

Ilie Isbăsescu

*) Rostită cu prilejul sfinţirii bisericii din comuna Paşcani, udeţul Lăpuşna.

O şcoală dobrogeană.

O şcoală nouă nu trebue privită numai după înfăţişarea ei exterioară, adică să aibă local măreţ, cu pereţii văruiţi şi cu mobilier nou. O şcoală nouă poate însă fi şi o casă modestă, cu o grădină plină de pomi şi de numeroase flori, cu copii rumeni şi sburdalnici, cu învăţători cu dragoste de muncă şi entuziasm de apostoli. Aşa fiind, şcoala nouă nu este ceva imposibil de realizat. Şcoala nouă poate fi întemeiată ori şi unde. Ie creerii munţilor, în satele înconjurate de vii şi pomi roditori ca şi prin câmpiile întinse. Am descoperit această şcoală într'un sat de pe malul Dunărei, o şcoală aşa după cum am dorit-o şi am visat-o atâţia din noi în anii plăcuţi din şcoala normală.

Pe malul drept al Dunărei, în jud. Tulcea, la o distanţă de 20 km. de Golaţi şi tot atâta dela Reni, este un sat numit **Luncaviţa.** *Printr'o împrejurare fericită am căzut în acest sat dobrogean, unde am văzut lucruri interesante pentru noi basarabenii.*

Satul are o poziţie din cele mai pitoreşti fiind aşezat pe malul lacului Crăpina care dă în Dunăre. Lacul, după cum îl arată şi numele, posedă cantităţi enorme de peşte şi în special crapi. Casele, curţile şi străzile din sat sunt de o curăţenie exemplară.

Satul are canalizare, o grădină publică în faţa primăriei, o fântână arteziană şi câteva lămpi care luminează noaptea strada principală.

Şcoala funcţionează într'o modestă clădire, cu pereţii albi, ce impresionează de departe.

De jur împrejurul şcoalei e un gard frumos de scânduri. Curtea şcoalei, în mic, este o adevărată grădină publică. O sumedenie de trandafiri altoiţi împrăştie în aer cele mai aulci mirosuri. Mii de flori de culorile cele mai variate îţi atrag luarea aminte de la poartă.

Numeroşi pomi umbresc bănci de lemn, unde se joacă copiii şi se odihnesc locuitorii în zile de sărbătoare. La şcoala aceasta se vede de la distanţă că este un învăţător. Nici o bucăţică de pământ n'a rămas neutilizat. Clasele sunt aranjate estetic fără prea multe tablouri pe pereţi şi mai mult cu ghiveciuri de flori şi diferite lucrări de ale şcolarilor. Duşumelele sunt date cu bradolină.

La această şcoală există o cooperativă şcolară, cu un capital social de peste 6000 lei, un cămin cultural cu două dulapuri de cărţi şi se aplică cu succes sistemul conducerei de sine a clasei. Directorul acestei şcoli, un tânăr simpatic, tras la faţă ca mai toţi dascălii, m'a întâmpinat foarte prietenește şi mi-a dat toate lămuririle asupra celor realizate. In primul rând iată ce mi-a spus D-sa „Tot ce se vede la şcoala noastră nu este opera mea ci a elevilor şi a celorlalţi colegi învăţători".

Intre învăţătorii din Luncaviţa nu se povesteşte fabula cu racul, broasca şi ştiuca. Intre aceşti învăţători există o armonie şi o disciplină de care am rămas impresionat. Fiecare din învăţători caută să înfrumuseţeze cu ceva clasa, curtea, pereţii. Şcoala este căsuţa lor scumpă şi aragă pe care o îngrijesc într'un mod deosebit. De aceia când intri în curtea acelei scoli te simţi mai tânăr, respiri mai uşurat şi ai sta ceasuri întregi, deoarece nu te mai saturi de atâta podoabă de flori, de trandafiri şi de fructe.

Invăţătorii acelei şcoli în primăvara trecută au mers cu copiii la pădure unde au altoit peste 200 pomi sălbateci, care peste câţiva ani vor da fructe gustoase.

Acum lucrează la înghebarea unei stupine model şi vor reuşi să facă şi alte lucruri bune, deoarece învăţătorii în frunte cu directorul lor D-l Bulgaru, lucrează cu toată însufleţirea şi în cel mai deplin acord.

Am plecat din acest sat cu impresii din cele mai plăcute. Exemplul din Luncaviţa m'a umplut de entuziasm şi mi-a dat noui imbolduri de muncă.

Satul în care îmi desvolt activitatea nu are nici canalizare, nici grădină publică, nici case văruite în alb, nici şcoală înconjurată de flori şi nici condiţiunile materiale ae viaţă pe care le are Luncaviţa.

Satul meu are case urâte, văruite în albastru. Oamenii sunt amărâţi şi înverăjbiţi unii contra altora. Voiu putea oare realiza şi eu ceva în satul meu din cele văzute la Luncaviţa?

Voiu avea colaborarea celorlalţi colegi? In speranţa că voiu avea-o:

„Doamne ajută" !

Spiru Vutcaru
învăţător.

Scopurile finale ale educaţiei

Fiecare învăţător tânăr, înainte de a lua calea spinoasă şi plină de răspundere, dar nobilă a învăţământului, trebue să-şi fixeze baza şi punctul de plecare în activitatea ce vrea s'o îmbrăţişeze, căutând a deslega problema scopurilor finale ale educaţiei şi învăţământului.

Sunt învăţători cari ţin foarte mult la procentul celor promovaţi din clasă în clasă şi se declară satisfăcuţi de numărul mare de absolvenţi ai şcolii, punând pe planul al doilea cuantumul de cunoştinţe şi de gradul pregătirei morale, cu care elevii se despart de şcoală, rămânând indiferenţi de faptul că aceşti copii în majoritate redevin în scurt timp analfabeţi, analfabeţi cu diplomă.

Sunt învăţători cari pe lângă preţul ce-l pun pentru numărul absolvenţilor îşi manifestă şi după absolvirea cursului primar interesul faţă de soarta foştilor lor elevi, dându-le îndrumări pentru continuarea învăţăturii în şcolile secundare şi cele superioare, spre a-i vedea în cele din urmă în situaţii bune în posturi de funcţionari publici sau particulari. Aceştia, nu fără mândrie, se declară satisfăcuţi că. cu concursul lor foştii elevi au reuşit să se „aranjeze" în viaţă.

Există o notă pur materialistă în concepţia despre educaţie şi învăţământ, scuzabilă de altfel pentru învăţătorii cari caută profituri materiale pentru elevii lor, căci aşa e societatea de astăzi, care priveşte şcoala în primul rând ca un mijloc de plasare a progeniturii printre „bugetivorii" statului.

Pentru combaterea acestei concepţii materialiste în materie de învăţământ şi educaţie, e bine să se vorbească cât mai des. mai cu seamă pentru cei cari şi-au ales misiunea de luminători ai satelor, despre scopurile finale ale educaţiei şi învăţământului.

Fiecare învăţător devotat carierei sale de adevărat educa-

tor, luând în primire timpul şi sufletul copilului, îşi propune următoarele scopuri:

1. A da o educaţie fizică copilului în aşa fel, ca el să fie apt pentru orice muncă fizică, să poată rezista tuturor privaţiunilor, să trăiască până la adânci bătrâneţe, fără a pierde din puterile lui trupeşti şi să moară liniştit şi fără dureri.

2. Educaţia intelectuală să se facă în aşa fel ca elevul în viaţa lui de om matur să aibă toate cunoştinţele practice, să fie pregătit pentru a se putea la orice împrejurări şi ocupaţiuni ce-i va hărăzi viaţa, să aibă o minte pătrunzătoare în tainele lumei văzute şi nevăzute, să cerceteze şi să explice legile fenomenelor naturii şi a mediului social în care trăeşte.

3. A cultiva sentimentele şi voinţa copilului, făcându-l să analizeze şi să verifice dorinţele şi aspiraţiunile lui, dându-i putinţa să găsească origina lor pentru a şi da seama de nimicnicia unora şi măreţia altora, pentru a le extirpa pe unele şi a cultiva pe altele; a-l face să înţeleagă că centrul lumii înconjurătoare nu e concentrat în îngustimea fiinţei lui egoiste, ci se resfrânge asupra semenilor ce formează familia, societatea, naţiunea, umanitatea.

Acestea sunt trei scopuri înalte ale educaţiei fizice, intelectuale şi morale. Cu alte cuvinte, educaţia şi instrucţia, urmărind desvoltarea armonică a tuturor facultăţilor sufleteşti şi trupeşti, trebue să facă pe om apt de a înţelege şi lupta pentru realizarea marilor idealuri morale, estetice şi ştiinţifice prin care trăeşte omenirea.

Desigur, atingerea acestor scopuri în plinătatea lor e cu putinţă în şcoala secundară şi cea superioară cu condiţia ca elevul însăşi să fie captivat de idealurile imaginate de educator sforţându-se a le realiza în viaţa lui personală.

Dar şcoala primară are rolul important de a pune bazele solide vieţii viitoare a omului. Învăţătorul are marea răspundere faţă de societate pentru generaţia încredinţată lui spre educaţie. „Orice început este greu" şi „ziua bună se cunoaşte de dimineaţă" sunt două zicători populare cari scot în evidenţă opera grea şi plină de răspundere a învăţătorului.

Prima grijă a învăţătorului trebue să fie creşterea fizică a copilului. Văzul şi auzul sunt cele două simţuri mai importante, ochiul şi urechile sunt cele două organe de simţire, cari furnizează copilului aproape toate cunoştinţele despre lumea înconjurătoare. Prin urmare, văzul şi auzul trebuie să fie obiectul preocupărilor de prim rang ale învăţătorului în materie de educaţie fizică. Cât de mult păcătuesc învăţătorii cari neglijează aranjamentul băncilor în clasă în aşa fel ca lumina să cadă din partea stângă şi să lumineze deopotrivă cărţile şi caietele la cetit şi la scris! Ce nenorocire pentru copiii, cari stând în bănci ce nu corespund conformaţiei lor, nu pot păstra poza corectă la scris, aplecându-se deasupra caietului până aproape să culce capul pe bancă! Asemenea învăţători, cari nu iau măsuri de îndreptarea lucrurilor, distrug văzul copiilor, tolerând desvoltarea miopiei şi slăbirii generale a văzului.

Cât priveşte educaţia auzului, învăţătorul trebuie în primul rând să se intereseze cine dintre copii este bolnav de urechi. Se va convinge că de cele mai multe ori elevii sunt „nepricepuţi, distraţi şi neatenţi" la explicaţiile lui în timpul lecţiunilor din pricina auzului slab, cauzat de boale de urechi. Va da o deosebită atenţiune higienii urechilor, neglijate cu desăvârşire în familiile ţărăneşti şi va supravighia ca copii, jucându-se să nu se lovească peste urechi. Nu mai vorbim de importanţa higienei şi curăţeniei generale a corpului. Un mijloc minunat pentru desvoltarea auzului este cântul, căruia de multe ori i se dă puţină atenţie.

Jocurile libere în orele de gimnastică şi în timpul recreaţiilor trebuie să fie de aşa natură şi conduse în aşa fel ca să încurajeze pe copii sfiicioşi, să desvolte în ei spiritul de iniţiativă şi de încredere în sine, iar pe cei mai viguroşi să-i deprindă a veni în ajutorul celor slabi, când aceştia sunt nedreptăţiţi.

Cu un cuvânt scopul educuţiei fizice este creşterea unui copil sănătos, viguros, abil, sprinten, rezistent şi curagios.

Educaţia intelectuală se face prin predarea tuturor obiectelor de învăţământ, prevăzute în programa analitică a şcoalei primare. Învăţătorul nu trebue să alerge numai după numărul mare de absolvenţi şi să se mulţumească numai cu cuantumul de cunoştinţi temeinice asimilate. El trebuie să trezească în elevi

dragostea de carte, să desvolte dorința nepotolită de a căpăta tot mai multe cunoștinți de ceri să se folosească nu numai el, ci să le împărtășească și altora. Cunoștinți practice, folositoare, minte perspicace, putere de pătrundere în tainele fonomenelor naturale și mediului social, spirit de orientare în orice împrejurări,—iată scopul educației întelectuale.

Cultivarea valorilor morale desăvârșește opera de educație în general. Problema educației morale cere a fi rezolvată în așa fel, ca ființa omului să fie pusă într'un neîntrerupt serviciu al marilor idealuri, cari călăuzesc popoarele și omenirea întreagă. Binele, adevărul și frumosul sunt cele trei postulate morale cari stau de strajă în viața individului, societății, națiunii, umanității. In slujba acestui triplu ideal, trebue pus tot bagajul de cunoștințe și tot aportul spiritual al omului. Pentru aceasta, omul are nevoie de o voință oțelită, care să-i dea puterea de rezistență și tenacitate în aspirațiunile sale către acest ideal. Educația voinței se face prin'o permanentă supraveghere a copilului ca să-și îndeplinească cu punctualitate datoriile către sine însăși, către conșcolari, către membrii familiei și către societatea în care trăiește.

Țara are nevoie de cetățeni conștienți, cu suflet luminat de marile idealuri, de gospodari harnici, de muncitori cinstiți și de contribuabili buni.

Acestea trebuie să le aibă în vedere învățătorul, când pune bazele educației în școala primară, jalonând calea vieții copilului,—viitor cetățean de mâine.

G. I. B.

Învățătorul să fie ca zoologistul, care se scoală în timpul nopții, pentru a surprinde în tufișe, deșteptarea și primele manifestări de viață ale unei familii de insecte.

După fuziune

In ziua de 14 Septembrie, când creştinii sărbătoresc Înălţarea Sf. Cruci, ne-a fost dat nouă, învăţătorilor din judeţul Lăpuşna şi oraşul Chişinău, să avem o măreaţă zi: sărbătoreasca adunare a membrilor celor două asociaţii, pentru a se cimenta fuziunea mult dorită.

A fost măreaţă această adunare. Un suflu al solidarităţii a plutit pe deasupra capetelor noastre, netezind toate asperităţile. Acela care a însufleţit adunarea, dându-i acel aer sărbătoresc şi nedesmînţită solidaritate de care aveam nevoie, a fost preşedintele asociaţiei noastre generale D-l D. ŢONI, care a ţinut să prezideze acest congres atât de important.

Se întâmplase prin nu ştiu ce concurs de împrejurări nefaste, ca tocmai în inima Basarabiei, să fim despărţiţi in două: orăşenii şi cei din judeţ. Care era binele, nici nu caut să amintesc pentrucă n'a existat; relele erau însă multe. Eram două forţe, ce nu puteau face tot ce ar fi trebuit. Astăzi însă, familia aceasta frumoasă s'a mărit, puterile s'au îndoit, iar sorţii deizbândă întru apărarea şcoalei ce slujim şi a intereselor noastre profesionale vor fi mai mari.

S'a ales noul comitet de conducere. Colegii ce au avut cinstea de a li se încredinţa această nobilă însărcinare, să nu uite un moment, pentru ce au fost aleşi.

Muncă încordată li se cere pentru realizarea do-

rinţelor noastre a tuturor: un cămin în oraşul Chişinău pentru învăţători şi aceasta cât mai curând, înbunătăţirea sanatoriului dela Sergheevca şi toate celelalte. Dar numai cu acestea nu s'a făcut tot ce trebue. Mai sunt şi alte multe nevoi, mai ales de ordin sufletesc.

Vedeam scris în ziare, în vara aceasta, că învăţătorii din jud. Cetatea-Albă au format un cor foarte frumos şi cu mijloace proprii au organizat un turneu în ţară, au dat concerte în diferite centre importante, au fost frăţeşte primiţi de colegii pe unde au trecut; au văzut ţara. au cunoscut-o şi ştiu a-i aprecia frumuseţile. Colegii din jud. Prahova au avut deasemeni splendide manifestări culturale în felul acesta. De asociaţia institutorilor din Bucureşti nu mai vorbesc, căci ei au un cor care s'a impus atenţiei tuturor. La noi, în inima provinciei, nu se poate face oare nimic de seamă?

Să-mi fie îngăduit a indica şi o direcţie, în care ar trebui să se lucreze.

Căminul pe care l-am dorit atât de mult să se cumpere cât mai curând. Să se pue bazele unei biblioteci pedagogice demnă de corpul învăţătoresc. Când este mânat de nevoi, un coleg din cel mai depărtat colţ al judeţului la oraş, să aibe căminul său cald, unde să se adăpostească. Să mai găsească acolo o carte bună, pe care el n'are posibilitatea să şi-o procure, o revistă de specialitate, etc. Să ia contact cu lumea şi cu marile probleme ce se pun la ordinea zilei, pe această cale, căci singur izolat cum trăeşte, nu poate să ia cunoştinţă de ele, să le judece şi să le aplice în viaţa şi misiunea sa.

Să se formeze un cor frumos, aşa cum sunt în

stare învăţătorii să facă. Dacă nu mă înşel, a existat cândva un asemenea cor. In vacanţa mare, să se organizeze excursii în ţară, cu producţii artistice pe contul nostru şi eventual, vreun ajutor ce ni s'ar da de minister. Chiar dacă nu ni s'ar da nimic, putem noi singuri să facem lucrul acesta. Despre marea însemnătate a unei excursii, bine organizată, nu-şi poate da seama decât acela care a făcut-o. Un mijloc mai bun de instruire, de desfătare sufletească şi de cunoaşterea ţării nu este altul. Iar noi învăţătorii avem mare nevoe să ne cunoaştem cât mai bine ţara, poporul şi să luăm contact cu ceilalţi colegi depe întinsul ţării ca să vedem cum lucrează ei şi ce rezultate au pentru a putea şi noi să ne întrebuinţăm forţele în mod cât mai raţional, scontând cele mai bune rezultate. Acum suntem mai mulţi şi putem face mai mult, cu o singură condiţie: să trecem deîndată la acţiune.

Fie, ca fuziunea core s'a făcut în ziua Înălţării Sf. Cruci, să însemne o epocă de înălţare a asociaţiei noastre.

T. D. Perju
învăţător, com. Negreşti jud Lăpuşna

Şcoala trebue să respecte viaţa copiilor, iar nu să o încarcereze.

Să nu pierdem însă din vedere un lucru: Dacă suprimarea libertăţii copilului este o greşală fundamentală, nu-i mai puţin adevărat că greşala e tot atât de mare, când susţinem acest principiu ca unicul scop în educaţie.

„Astra" judeţului Lăpuşna

Suntem fericiţi şi mândri că mare parte din Căminele judeţului nostru au fost aşa de active în cursul acestui an. Conducătorii acestor instituţii de lumină şi cultură trebue să fie mândri şi bucuroşi că osteneala lor nu a fost zadarnică şi că prin munca zi de zi a lor se ridică din întuneric marea masă a poporului, lipsită atâta vreme de cultura românească.

„Fericiţi acei cari lucrează, căci inima lor va fi aproape de inima Domului".

Noi le vom pomeni numele aici, pentru ca meritul lor să fie cunoscut şi să li se dea cinstea cuvenită din partea autorităţilor în drept.

Bardar — Învăţător Ioan Chicu
Bubueci — Şef de Post N. Roşca.
Bujor — Preot T. Harea.
Boldureşti — învăţător Z. Radiu.
Călăraşi-Sat — învăţător V. Guţu.
Ciopleni — învăţător I. Pănuş.
Buţeni — preot N. Cuprianov.
Corjeva — preot N. Plămădeală.
Ciuciuleni — preot N. Guma.
Cărpineni — preot A. Burianov.
Costeşti — protopop F. Procopan.
Costiugeni — învăţător I. Popovici.
Costiugeni — doctor M. Isanos.
Gruşeva — învăţător T. Balmuş.
Grătieşti — învăţător Sava Curus.
Hânceşti — preot An. Siminel.
Lozova — preot A Botan:
Lozova — Teolog Gh. Marian.
Lăpuşna — învăţător Gh Roman.
Lăpuşna — învăţător Gr. Maximilian.
Mălăeşti — învăţător Sabin Popescu.
Manoileşti — învăţător Al. Istrate.
Nimoreni — învăţător Sp. Vutcaru,
Pârjolteni — agent sanitar I. Ştefănescu.

Puhoi — preot M. Friptu.
Păuleşti — preot A. Arventiev.
Sărata Galbenă — preot Ig. Macriţchi.
Schinoasa — învăţător N. Malai.
Stolniceni — I. Lisenco.
Stolniceni — învăţător D. Barbu.
Sărata Galbenă — învăţător C. Gherghe
Scoreni — I. Gheşov.
Sadova — învăţător I. Stratan.
Budeştii Noi — preot Vartolomei.
Şipoteni — agent sanitar I. Cernătescu.
Topor — învăţător V. Ungureanu.
Teleneşti — învăţător I. Stratan
Tătăr-şti — învăţător I. Udriştian.
Tătăreşti — preot An. Miziumschi.
Ulmu — învăţător C. Istrate.
Chişinău — învăţător I. Cioabă.

Preşedinte, **Diaconescu D-tru.**

Şcoala primară de aplicaţie
„CULTURA"
de pe lângă şc. normală de băieţi
CHIŞINĂU
Clasa III-a

Propunător:
R. Răduleanu
învăţător

13—XI—934

Lecţie model.

Obiectul: Gramatica.

Subiectul: *Lecţie recapitulativă:* **Pronumele-temă**
Lecţie progresivă: **Numeralul.**

Plan semi-desvoltat.

A. Lecţia recapitulativă.

1. Ce se numeşte pronume? Gândiţi vă la câte un pronume. Spune tu N.! Şi tu L.! Bine!
2. Scoateţi caietele să cetim tema. *(Se citeşte şi se corectează).*

B. Lecţia progresivă.

(Maculatoarele şi creioanele la colţul mesuţei.)

INTRODUCEREA: Ce se numeşte propoziţiune? Cari sunt părţile prin

cipale ale propoziţiunii ? R.: subiectul şi predicatul. Cari sunt părţile de vorbire ce le-am învăţat până acum ? R.: (substantivul, adjectivul) şi pronumele. Ce se numeşte substantiv ? Dar adjectiv ? Dar pronume ? **Anunţarea**: Învăţăm acum mai departe despre o altă parte de vorbire.

CONCREŢIUNEA: 1. **Scoaterea exemplelor şi scrierea lor pe tabelă** de către propunător şi pe caiete de către elevi. Câte anotimpuri are anul ? Spune tu N.! (Anul are patru anotimpuri). *(Se scrie pe tabelă).* Fiecare anotimp câte luni are ? Spune tu L.! (Fiecare anotimp are trei luni). *(Se scrie).* Acum în toamnă cum sunt multe zile ? Spune tu S.! Acum, în toamnă, multe zile sunt posomorâte. *(Se scrie).* Care e luna întâia de toamnă ? Spune tu T.! Luna întâia de toamnă e Septembrie. *(Se scrie).* Care e luna a doua ? Spune tu G.! Luna a doua e Octombrie. *(Se scrie).* Care e luna a treia ? Spune tu P.! Luna a treia e Noembrie. *(Se scrie).* In unele zile ce nu se zăreşte pe cer din pricina norilor ? Spune tu C.! R.: soarele. Şi câte odată cât timp nu se zăreşte soarele ? Spune B.! Soarele nu se zăreşte câte două zile şi alte ori chiar şi câte trei zile.

2. Analiza exemplelor şi sublinierea numeralelor. Citeşte C. propoziţiunea I-a. Câte anotimpuri are anul ? R.: **patru.** (Se subliniază vorba patru. La fel procedez şi la celelalte numerale). Citeşte D. propoziţiunea II-a Câte luni are fiecare anotimp? R.: **trei.** Citeşte T. propoziţiunea III a. Câte zile se spune în această propoziţiune că sunt posomorâte ? R.: **multe.** Citeşte propoziţiunea a IV-a D.! Luna Septembrie a câta e din toamnă ? R: **întâia.** Citeşte G. propoziţiunea a V-a. A câta lună e Octombrie ? R.: **a doua.** Citeşte B. propoziţiunea a VI-a A câta lună din toamnă e Noembrie ? R: **a treia.** Citeşte propoziţiunea a VII-a, S.! In această propoziţiune cât timp se spune că nu se zăreşte soarele ? R: **câte două, câte trei** zile.

ABSTRACŢIUNEA: **1. Asocierea.** Ce arată vorba „patru"? Spune tu

P.! R.: un număr. Dar vorba „trei"? Spune tu T.! R.: un număr. Dar vorba „multe"? Spune tu L.! R.: un număr care nu hotărăşte. *(Se explică mai pe larg copiilor).* In dreptul primelor trei propoziţiuni se scrie vorba: „numărul".

Ce arată vorba „întâia"? Spune tu P.! R.: ordinea. *(In cazul când elevii nu pot răspunde, propunătarul lămureşte şi chiar dă cuvântul).* Ce arată vorbele: „a doua"? Spune tu L ! R.: ordinea. Ce arată vorbele „a treia"? Spune tu I.! R.: ordinea. Se scrie în dreptul propoziţiunilor 4, 5 şi 6 vorba „ordinea".

Ce arată vorbele: „câte două", „câte trei"...? Spune tu C.! R.: gruparea. In cazul când elevii nu pot găsi cuvântul „grupare" sunt conduşi de propunător prin alte întrebări până ce ajung să-l dea. In dreptul propoziţiunei a VII-a se scrie vorba „gruparea".

Pe tablă se află scris:

1. Anul are **patru** anotimpuri. 2. Fiecare anotimp are **trei** luni. 3. Acum în toamnă, **multe** zile sunt posomorâte.	**numărul**
4. Luna **întâia** de toamnă e Septembrie. 5. Luna **a doua** e Octombrie. 6. Luna **a treia** e Noembrie.	**ordinea**
7. Soarele nu se zăreşte **câte două** zile şi alte ori chiar şi **câte trei** zile.	**gruparea**

Să citească... S. vorbele cari arată numărul!
Să citească... T. vorbele cari arată ordinea!
Să citească... L. vorbele cari arată gruparea!

II. **Generalizarea.** Ştie cineva cum se numeşte vorba care arată numărul, ordinea sau gruparea? Dacă nu se răspunde, propunătorul dă definiţia: **Vorba care arată numărul, ordinea sau gruparea se numeşte numeral.**

Se citeşte apoi regula din carte.

INCHEEREA: 1. Se dau exemple de către copii.
2. Se recunosc numeralele dintr'o bucată de cetire.
3. Temă pentru acasă.

RECENZII.

CĂRŢI:

„PSIHOLOGIA COPILULUI"

de D-na Isabela Sadoveanu şi C. I. Angelescu

Cartea D-nei I. Sadoveanu şi C. I. Angelescu, apărută de aproape un an,— însemnează un pas mai mult în devotarea literaturii pedagogice româneşti, dar mai însemnează şi un bogat izvor de sugestii fericite pentru cercetătorii interesaţi şi în deosebi pentru acei cari au înalta misiune de a cunoaşte psihologia copilului.

Dela început ne fixăm asupra „scopului şi desvoltării studiului psihologic al copilului" unde se precizează că în centrul preocupărilor de cunoaştere a acestui copil de veacuri răscolit, stă studiul ştiinţific al sufletului său, adică „psihologia" lui.

Bazele definitive ale acestui studiu s'au încercat abia la începutul secolului nostru în frunte cu W. Preyer, M. Meumann, Stern, etc. iar metodele întrebuinţate în această disciplină sunt acelea ale psihologiei generale, întrucât „psihologia copilului" nu este în definitiv decât o ramură a psihologiei generale.

Consideraţiuni esenţiale asupra naturei înăscute a copilului, asupra influenţei mediului şi a educaţiei, care aduc în discuţie cele mai dificile probleme cum este acea a asemănării dintre copii şi părinţi, a naturii creatoare de talente şi de genii, a eredităţii în toată complexitatea ei, a tendinţelor înăscute a copilului, dar mai ales *chestiunea oscilaţiunilor în moştenire*, care stabileşte o balanţă în mersul vieţii, dau acestor probleme caracterul unui studiu minuţios aprofundat, unic în felul lui.

Faptul că „Psihologia copilului". de D-na I. S. şi C. A. se întemeiază prin excelenţă pe rezultatele ştiinţifice ale eminentului şi eruditului psiholog american *Thorndike*, face ca aportul pe care îl aduce în literatura pedagogică-contimporană să fie ca totul nou şi deci prin excelenţă interesant. Iată o caracteristică semnificativă a instinctelor după Thorndike: „Instinctele omului sunt moşteniri din vremuri îndepărtate şi sunt adaptări directe ale grupului familiar primitiv, numai pentru viaţa forţelor brute ale naturei, pentru hrana cu fructe şi seminţe pentru lupta cu grupuri familiale de oameni sălbat ci... lată pentru ce copilul este numit în genere „mic sălbatic"—[pag. 27].

Asupra modificabilităţii acestor instincte [prin substituire ori sublimare] asupra înlăturării lor cu vârsta, dar mai ales asupra instinctelor pe care educatorul trebue să le cunoască,— sunt comentarii de cel mai viu interes pentru acei cari au pretenţia de a se considera în slujba educaţiei.

Desvoltarea vorbirii, şi mai cu seamă bogăţia vocabularului precum şi variaţia acestuia, depinde în cea mai mare parte de mediul în care copilul trăeşte. Apariţia primelor instincte ale căutării hranei şi ale vânătoarei şi modul lor de manifestare în frageda copilărie, precum şi mai târziu (sub formă de sport) şi în deosebi rolul educatorului, care este de a canaliza energia înăscută în scopul apărării cauzelor drepte şi în folosul comunităţii: tachinăria şi bruta-

lizarea, manifestări cu rădăcina în aşa numita „*cruzime*" a copilului; instinctele de proprietate şi colecţionare, schimbările cu vârsta, instinstul combativităţii despre care se zice a fi avut un rol însemnat în evoluţia socială (în mişcările masselor şi în demonstraţiile sentimentelor colective) şi dă caracterul raselor . . toate acestea sunt puncte de vedere asupra cărora autorii se fixează cu interes în scop de a discerne definitiv „psihologia copilului".

Instinctele sociale, cu toată complexitatea lor, pe care le cunoaştem de la psihologia generală, dar cu seamă *instinctul sexual*, pe care intenţionat îl lăsăm să scape vederilor noastre, are un răsunet aşa de profund în viaţa copilului şi adultului de mai târziu. „Lămurirea copilului asupra funcţiunilor sexuale se recomandă"... totuşi se precizează că o instruire completă în şcoala primară nu este potrivită,—când ştim ce fond formidabil de emoţii este la baza acestui instinct şi deci ce primejdii se pot întrevedea dintr'o instruire nepotrivită şi stângace.

Stările afective, funcţiunile intelectuale ca atenţia, tipurile de atenţie, percepţiunea, evoluţia şi formarea ei prin educaţie, memoria, imaginaţia, gândirea în ansamblul ei, împreună cu cazurile patologice pentru fiecare din aceste funcţiuni, cu diferenţele specifice dintre adult şi copil, dar în special cu aplicările ori sugestiile pentru învăţământ, pe care dealtfel le cunoaştem dela psihologia generală şi din pedologie,—totuşi fac ca lucrarea aceasta să însemneze un colaborator preţios în marea operă a educaţiei.

Jocul, despre care s'a vorbit atâta şi s'a calificat drept „caracterul distinctiv al copilăriei, are în cartea de faţă o deosebită atenţie.—O chestiune interesantă în legătură cu jocul, pe care ne place a o releva, se mărgineşte la o întrebare pe care o pune această carte:

„Ce este „*spiritul de joc*" şi cum „trebue realizat în şcoală?"—„A introduce „*spiritul de joc*" în munca şcolară ar fi o realizare extraordinară şi „un câştig enorm în educaţia copilului „şi a tineretului. Şi—„orice activitate, „în orice câmp de acţiune, este exercitata în „*spirit de joc*", dacă porneşte din îmbold propriu şi caută „să satisfacă prin desfăşurarea ei, lar „idealul educatorilor, poate în măsura „cea mai mare, caută ca „spiritul de „joc" să pătrundă în munca obişnuită „a zilei".

Capitolul „tendinţelor morale", care închide problema cea mai complexă a educaţiei, caută să stabilească în ultimă analiză că moralitatea, departe de a fi un instinct, e o calitate câştigată şi că moralitatea copilului de mai târziu, depinde exclusiv de felul în care vor fi îndrumate tendinţele sale primitive.

Iar în privinţa desvoltării fizice copilului, iată ce zice Thermann: „Copilul e diferit de adult în fiecare fibră, în fiecare „corpuscul din sânge, în fiecare celulă din oase"... în consecinţă se impune dar ca acesta 'să fie privit cu totul deosebit de adult.

Şi în sfârşit un ultim capitol de adaos este rezervat *„copiilor excepţionali"*. Dealtfel chestiunea copiilor sub şi supra normali,—cu alte cuvinte acelor calificaţi „excepţionali, — formează un studiu cu totul deosebit, cu totul complicat decât a celor de care ne ocupăm aici.

Esenţial, în cartea D-nei Isabela Sadoveanu şi a D-lui C. Anghelescu

remarcăm un adevăr pe care pedologia l-a fixat definitiv :

„Copilul nu este un om în miniatură, ci un om în devenire"; şi întrucât este o fiinţă omenească în desvoltare, educatorii trebuie să caute a pătrunde în sufletul acestora, a le cunoaşte realitatea lor sufletească pentru a şti ce au de făcut.

I. Pant. Cârlan.

Mircea Eliade. India. Ed. Cugetarea. Un vol. de 236 pg. Preţul 60 lei. Nu cunosc în literatura noastră turistică, decât lucrările D-lui Ernest Istrati şi D-lor generali Găvănescu şi Condeescu, despre India. Puţini român! au trecut canalul Suez şi marea Roşiei Citind cartea, văd că nu e vorba numai de o traversare a Indiei, ci de o cunoaştere adâncă a ei, printr'o şedere prelungită de câţiva ani. Atunci să ne dea voie autorul să fim mai pretenţioşi. Fragmentele ce se succed unele după altele, fără nici o legătură organică între ele, nu ne pot satisface. Adevărat că înveţi multe cuvinte de origină indiană relativ la cult, caste, bogăţi vegetale, vehicule şi populaţii indiene. Constaţi că în ţara aceasta e numai un pas dela aur la mizerie şi dela pietre scumpe la lepră. Ceremonia dela Alahabad, acea dela templul de aur din Amritsar, dansurile indiene cu caracter oriental, vegetaţia exotică a Ceylonului, frumuseţea naturală a junglei, munţilor şi pustiului Thar, leproşii şi foametea, descrierea unui ciclon şi sosirea musonului, toate sunt extrem de emoţionante şi instructive. Domnul Eliade e un impresionist — deşi se laudă în prefaţă că n'a scris o carte de impresii — dar ca toţi impresioniştii e adeseori subiectiv şi greoiu la citit. Ca să susţie tema că n'a vizitat India numai din automobile şi hoteluri, scoate prea exagerat în evidenţă, calamităţile naturale ale acestei ţări, precum şi ororile vieţei în India, unde furnică peste 300 mil. suflete. In această privinţă îmi reamintesc lucrarea D-lui Mihai Ralea despre Egipt şi Sudan (visitat în luna August) când n'a găsit în celebra ţară a Faraonilor decât năduşeală, praf, ţânţari, opthalmie, scorpioni, ciumă şi alte atracţii originale de acestea! Cele mai reuşite capitole în India D-lui Eliade, sunt acele unde vorbesc filosofii indieni despre înţelegerea vieţei sau situaţia femeei în societate, precum şi justele consideraţii asupra naţionalismului indian, auzite din gura unui tânăr de acolo. In toată lucrarea se constată un spirit pe care în zadar autorul caută să-l ascundă, de duşmănie sau antipatie contra Englezilor stăpânitori; de aceea poate predilecţia călătorului de a studia şi descrie mai mult statele indigene independente (Rajputana, Ajmer, Orissa etc.) Mai bine intitula sincer cartea *India fără Englezi*, ca talentatul călător francez Pierre Loti.

* * *

Am citit în ziare o recenzie a lucrării D-lui Eliade iscălită Eugen Ionescu. Domnia sa a văzut în această carte, ceea ce nici autorul nu s'a simţit în stare să dea: o lucrare unitară! Mai departe declară că preferă o carte de călătorie, decât călătoria însăşi. Aceasta e o aberaţie. Se poate spune despre un călător care pleacă nepregătit, că mai mult folos a tras din ceea ce a citit, decât din ceea ce a văzut, dar numai atât! Dacă majoritatea se întoarce săraci cu duhul din călătorii lungi, aceasta e din cauză că le călătoreşte numai trupul, nu şi sufletul! Quintezenţa

unei călătorii nu o poţi scoate din fragmente disperate, iar iniţierea în adevărata emoţie a călătoriei, e o chestie de temperament; variază dela om la om. Fiecare călător are un fel al său original de a trăi o călătorie. Aici nu se pot face generalizări, nici da exemple tipice.

Dar marele defect al lucrărel D-lui Eliade, este lipsa complectă a unui itinerar de orientare cartografică. Dacă nu deschideam atlasul lui Vidal Lablache să urmăresc fragmentele pe marea hartă a Indiei, eram complect dezorientat, căci autorul dă indicaţii de localizări geografice, cu totul neprecis, iar printre rânduri s'au strecurat şi destule inexactităţi. Cel mai intim prieten într'o călătorie de studii, trebuie să fie harta topografică. Intâi să te familiarizezi cu dânsa şi apoi să pleci.

Petre Comarnescu. America văzută de un tânăr de azi. Ed. Adevărul. Un vol. de 330 pg. cu trei chiţe de hartă. Preţul 80 lei.

Deşi e scrisă într'adevăr de un tânăr, cultura şi talentul D-lui P. Comarnescu l'au pus în măsură să dea o lucrare de valoare în literatura turistică, atât de anemică la noi în România. De-almintrelea Domnia sa, nu face numai o incursiune în lumea Nouă, ca DI. N. Iorga sau subtilul scriitor Jean Bart, ci merge în America pentru a studia şi stă acolo mai mulţi ani. După cum singur declară în originala prefaţă lucrarea este scrisă după înapoierea în ţară din amintiri şi notiţe, de aceea se prezintă ca ceva studiat pe îndelete, sistematizat şi întreg.

Totul e o operă de meditaţie, inspiraţie şi contemplaţie, fiindcă autorul a pus sufletul său întreg la contribuţie. Printre rânduri întâlneşti perle de cugetare filosofică, ce pot fi extrase cu uşurinţă sub formă de axiome de sine stătătoare.

Iată câteva: Conştiinţa plecărei nu o ai decât în momentul în care constaţi că nu mai poţi da înapoi. Ce uşor e să pleci tu, şi ce suferinţă este să-ţi plece altul; pentru tine se isprăvesc lucrurile vechi, pentru el se încep lucruri noi. Călătorul e un egoist care îşi omoară mai cu uşurinţă amărăciunile sufleteşti (pg, 11). Ştiinţa duce la o imaginaţie tot atât de periculoasă ca şi neştiinţa, cu defectul în plus că acordă omului o siguranţă aproape dogmatică (pg. 35). Moartea ar trebui să vină tot atât de spontană ca şi naşterea (pg. 51). Corespondenţa păstrează un fel de permanentă iluzie; ea conservă prieteniile mai mult decât contactul direct (pg. 54). Intre oameni există mai multe asemănări decât diferenţe; numai educaţia şi clasa sunt cauza deosebirei dintre om şi om (pg. 64). Sărăcia solidarizează, pe când bogăţia separă (pg. 91). Suntem umani numai în măsura în care putem individualiza; scoate o Mioriţă dintr'o turmă sau un erou necunoscut dintr'o armată; încolo suntem nişte animale de pradă, inconştiente şi egocentrice (pg. 156). E mai uşor a fi erou în faţa unei morţi sigure, decât a perzista într'o viaţă nesigură (pg. 203). Ştiinţa şi technica au omorât arta şi în mod paradoxal vor ucide şi războiul (pg. 203). Cimitirele de azi sunt inferioare celor din antichitate fiindcă ne arată un sfârşit, nu un început (pg. 269). Munca te face egoist şi brutal; ea omoară totul, până şi iubirea (pg. 300). Călătoriile te învaţă a cunoaşte ignoranţa ta despre oameni şi lume, etc. Orice intelectual şi chiar un cunoscător al locurilor descrise, învaţă multe

din cartea D-lui Comarnescu. Autorul nu face erudiţie, dar o strecoară printre rânduri, fără intenţie. Mai întâi cele trei hărţi cu itinerare, fac o frumoasă impresie, mai ales că vin din partea unui filosof deprins a jongla mai mult cu abstracţiuni

Plecând dela Constanţa, vizitează Sf. Sofia, Hipodromul, mozaicurile dela Kahrie, Seraiul-muzeu şi cimitirul dela Eyub, cari sunt descrise aşa cum ele s'au oglindit în sufletul autorului. Comparaţia între stilul bisantin şi ce gotic, deşi nu-i nouă, e originală. Când vizitează monumentele Athenei şi ruinele dela Pompei, face din nou o instructivă comparaţie între arta greacă şi cea romană, iar în ce priveşte turiştii, între neamurile latine şi cele germane. La Alger distinge patru lumi deosebite: greacă, romană, bizantină şi arabă. Trecând oceanul la New-York, descrie impresionant acei „zgârie-norî" uriaşi ce te domină şi te sperie, cu nervi de sârmă şi sânge electric.

Despre Americani are originale observaţiuni: Americanul este deprins să muncească; el nu ştie să se distreze. Singura lui odihnă este dragostea şi singura lui distracţie, clubul. In America totul contribue la fericirea individului. Americanii iubesc normalul şi senzaţionalul: Europenii iubesc extremele şi sunt tradiţionalişti. Trupurile americane sunt măi sănătoăse decât sufletele lor, etc.

In New-York — cea mai populată metropolă din lume—sunt cartiere distincte: american, oriental, chinez, evreesc, negru şi italian. Washington e capitala politică, New-York e cea financiară, Chicago cea ingustrială şi Boston, cea culturală. Philadelphia vine în rândul al 3-lea ca populaţie, iar Los Angelos—oraşul feeriei americane, cu clima caldă şi uniformă—are o populaţie de două ori mai mare decât St-Francisco şi un port la Pacific: San Pedro. Abatoarele şi bândiţii din Chicago; traversarea continentului cu trenul Santa-Fé; Holywood-ul cu studio; canalul Panama cu ecluzele Miraflores, Pedro Miguel şi Gatun; Sawanah—cel mai mare port pentru exportul bumbacului—şi atâtea altele, instruesc şi te farmecă în acelaş timp. Autorul admiră cum în Bosfor omul n'a stricat cadrul naturii; totuşi îl descrie sumar şi neimpresionant. Critica turiştilor moderni veşnic grăbiţi, cari văd fără să simtă, e un fel de mea culpa în ce priveşte Bosforul

Adaug că şantierele navale, aerodroamele, liniile de tramvaiu şi în curând vre-un pod suspendat sau tunel submarin, va strica armonia Bosforului turcesc, de până acum. Marea modifică radical caracterele, diluiază conflictele, transformă temparamentele şi desvăluieşte talentele. O spun aceasta din experienţa mea de călător. Afirmarea autorului că marea nu e în stare a schimba sufletul omenesc, mă surprinde. Comparaţia între natura terestră şi cea marină, aşa cum se oglindeşte ea în sufletul popoarelor de navigatori, se potriveşte pentru vechii Eleni, dar nu se poate generaliza pentru toate popoarele de archipelaguri. Ex. Japonezii cari au un archipelag foarte roditor. Curios că vizitarea splendorilor artei elene, îl lasă pe autor destul de rece. Dânsul le-ar dori întregi, nu ruinate şi restaurate, iar călăuza îl plictiseşte. Escala Maderei e trecută sub tăcere deşi e foarte interesantă ca pitoresc şi istoric, iar cele trei hărţi n'au coordinate geografice.

Dacă citirea cărţii D-lui Comernescu e greoae şi nu se poate face decât cu

dese întreruperi, e din cauză că a împărţit-o în puţine capitole. Istanbulul Athena, Neapole şi Alger, trebuiau scoase în capitole speciale; asemenea viaţa pe vapor, pe care autorul o desvoltă exagerat.

Mi-aduc aminte când mi-a căzut în mână suggestiva carte a scriitorului Jean Bart intitulată: „Peste ocean". Am început s'o citesc pe o bancă în grădina publică şi am rămas acolo până seară când întunericul m'a făcut să regret că n'o terminasem.

G. Raşcu.

DIVERSE:

In chestiunea orarului în şcoli. Comisiunea formată din d-nii: prof. G. G. Antonescu, Dr. N Lupu, Ştefan Pop şi Ştefan Ion, delegaţi ai comisiei mixte pentru modificarea orarului şi a programei analitice şcolare, în referatul pe care l-au înaintat D-lui Ministru al Instrucţiunii publice au cerut ca:

1. Orariul să fie pe jumătate de zi şi anume dimineaţa.

2. Maximul de ore săptămânal să fie de 30, în care să intre şi ora de şezători, radio, cinematograf, etc.

Comisia a mai cerut ca orele de lucru manual şi gospodărie în liceele de fete să fie reduse.

Asociaţia învăţătorilor socoate că în şcoalele primare, cu atât mai mult orariul trebue să fie pe jumătăţi de zile, deoarece nu avem localuri suficiente pentru numărul posturilor, multe şcoale nu sunt aşezate în raza circumscripţiilor şcolare, iar comunicaţia cu şcoala mai ales în Basarabia—e foarte grea, la sate lipsind şoselele, iar la oraşe canalizarea. Copiii n'au îmbrăcămintea şi încălţămintea necesară pentru a face 2 drumuri pe zi la şcoală, necum a mai suporta—pe alocurea—şi frigul din clasele neîncălzite

Organizarea învăţământului profesional. — In sesiunea parlamentară, ce se va deschide la 15 Noembrie, Ministerul instr. publice va prezenta şi proectul pentru organizarea acestui învăţământ, dependent de acest minister Comisiunea, formată din reprezentanţii autorizaţi ai tuturor ramurilor de învăţământ, lucrează cu aseduitate la strângerea materialului necesar alcătuirii proectului.

Epidemia de scarlatină. — Pentru preîntâmpinarea cazurilor de boală în şcoli, autorităţile sanitare, în deplin acord cu cele şcolare, au luat urgente măsuri pentru igiena localurilor de şcoli şi a copiilor. Învăţătorii sunt datori să supravegheze de-aproape pe elevi şi să comunice în termen de 2 zile orice lipsă nemotivată.

Măsura e foarte bună, n'ar strica însă să se înfiinţeze cât mai multe farmacii şcolare, iar statul să jertfească mai mult pentru procurarea de medicamente, cu care să se poată preîntâmpina boalele.

Dela asociaţia generală. — Cu începere dela 15 Oct. a. c. a început să funcţioneze *„Biroul de informaţiuni şi contencios"*, al Asociaţiei generale (la sediul Asociaţiei. Acest birou este alcătuit din d-nii: avocat I. Crăciun pentru consultaţii şi acţiuni juridice, C. Popescu-institutor pentru chestiuni în legătură cu ministerul instrucţiei şi alte autorităţi şi F. Mihălcescu pentru chestiuni în legătură cu Casa de amortizare şi ministerul de finanţe. Acest birou va lucra sub directa conducere şi supraveghere a preşedintelui Asociaţiei. Asociaţiile judeţene sunt obligate să contribuie cu o cotă de 5 lei anual dela fiecare membru.

Asociaţia ieşană pierde un luptător. — Am aflat din ziare că Dl. Chiriţescu Gh., fostul preşedinte al Asociaţiei învăţătorilor ieşeni, a demisionat din învăţământul primar. Cunoscându-i activitatea, nu pe acea din şcoală, ci pe cea mai mult din sânul Asociaţiei, unde D-sa s'a arătat ca un aprig luptător pentru interesele învăţătoreşti, noi îi regretăm plecarea din rândurile noastre.

BULETINUL ASOCIAŢIEI

PROCES-VERBAL.

Astăzi, 14 Septembrie 1934.

Membrii Asociaţiei învăţătorilor din jud. Lăpuşna şi cei ai Asociaţiei învăţătorilor din municipiul Chişinău, întruniţi în adunare generală extra-ordinară sub preşidinţia d-lui **D. V. Ţoni**, preşedintele Asociaţiei Generale, după ce am ascultat cuvântările d-lor **I. Arhip**, preşedintele Asociaţiei din municipiul Chişinău, **V. Voiciulis**, preşedintele Asociaţiei învăţătorilor din jud. Lăpuşna şi a d-lui **D. V. Ţoni**, am hotărît cu unanimitate de voturi contopirea celor două Asociaţii în una singură, sub numele de **Asociaţia învăţătorilor din jud. Lăpuşna.**

Procedându-se apoi la alegerea noului comitet, au fost proclamaţi ca membri:

In Consiliu de administraţie: **V. Voiciulis** 133 voturi; **I. Arhip** 133 voturi, **A. Albu** 129 voturi, **Mucenic Cristea** 107 voturi, **I. Cioabă** 103 voturi, **Nicolaie Ermurache** 92 voturi, **I. Nagacevschi** 92 voturi. **Vera Zugravu** 90 voturi, **I. Berliba** 84 voturi. ca membri titulari şi **Gr. Balan** 81 voturi **T. Popa Popov** 81 voturi, **V. Muscinschi** 67 voturi, **T. Balmuş** 61 voturi, ca suplanţi. In comisia Cenzorilor: **V. Grebencia** 52 voturi, **P. Crihan**, 40 voturi şi **Gh. Druţă** 39 voturi, ca titulari iar **I. Buialschi**, **N. Ghimpu** şi **A. Oltu**, supleanţi.

Drept care am dresat prezentul proces-verbal.

Preşed. Ad. G l **D. V. Ţoni.**

Secretari **(Gh. Druţă.** **(I. Cioabă.**

Scrutatori **(P. Crihan.** **(Gh. Balan.**

PROCES-VERBAL.

Astăzi 14 Septembrie 1934.

Subsemnaţii membrii ai Consiliului de administraţie ai Asociaţiei învăţătorilor din jud. Lăpuşna, înfăptuit astăzi prin conto·

pirea celor două Asociaţii a municipiului Chişinău şi jud. Lăpuşna aleşi de către adunarea generală extra ordinară, preşidată de d-l D. V. Ţoni, preşedintele asociaţiei generale a învăţ. din România, ne-am constituit după cum urmează:

Preşedinte, D-l Ioachim Arhip
Vice-Preşedinte D l Ioan Cioabă.
Casier, D-l Valentin Voiciulis.
Secretar, D l Niculai Ermurachi.
Membrii: D nii I. Berliba, D-ra V. Zugravu, Cristea Mucenic, I. Nagacevschi şi A. Albu.

Drept care am adresat prezentul proces-verbal.

I. Cioabă, I. Arhip, A. Ermurachi, Albu A., V. Voiciulls, I. Berliba, I. Nagacenschi şi M. Cristea.

Pentru cămin.

Anii grei din 1931, 1932, când salariile nu s'au primit pe mai multe luni, nu a permis Comitetului să construiască *Căminul* mult dorit, ci doar să pună bazele lui, strângând un fond de peste 57.000 lei.

Comitetul nou ales al Asociaţiei fuzionate, în prima şedinţă a luat hotărîrea ca prima sa preocupare s'o îndrepte Inspre complectarea fondului, ca astfel Căminul învăţătoresc să devină o realitate. Ca prim pas s'a intervenit la Minist. muncii şi ocr. sociale care a şi aprobat lansarea a 20.000 bilete (cărămizi) a câte 5 lei, care vor fi distribuite prin direcţiunile de şcoli. Nădăjduim că nu se va găsi nimeni din colegii învăţători, care să nu sprijine această iniţiativă. Comitetul Asociaţiei va aviza şi la alte mijloace în şcopul propus mai sus, care vi se vor comunica ulterior.

Asociația Invățătorilor
din
jud. Lăpușna.

SITUAȚIA DE CASSA

Incasări *Incheiată la 30 Septembrie 1934.* **Plăți**

Nr. crt.	Denumirea conturilor	Lei	Nr. crt	Denumirea conturilor	Lei
1	Sold dela Bilanț	172180	1	Fond Sanatoriu a) mobilier 733	
2	Revista „Școala Basarabeană“	23890		b) servitor 600	
3	Diverse venituri	800		c) reparații și chelt. de plasare 5834	7167
4	Vărsăminte pentru bancă	6900	2	Salarii—Secretar—Contabil	6300
5	Fond sanatoriu (plata camerilor)	3925	3	Cheltueli generale [registr. coresp. etc.]	3950
6	Cotizații de membru	64620	4	Ajutor în caz de boală	1500
7	Donații de 1% din avansuri	1568	5	Gratific. ții [funcțion reviz. pt. orele supl.]	5500
8	Avansuri înapoiate	125129	6	Cheltueli dipl Congrese [Iași București]	7390
			7	Diurne chelt deplasare membrilor pentru ședințe	9163
			8	Vărsăminte pentru bancă	300
			9	Cotizația asociației regionale	3500
			10	Deschidere de credite [coroane]	1900
			11	Cotizații asociației generale	3200
			12	Revista „Școala Basarabeană“ [edit. etc.]	18357
			13	Avansuri acordate,	167029
	Total încasări	399012		Total plăți	235261
				Sold	163751
				Total general	399012

Pentru exactitate și realitate se certifică de noi,

Președinte **Voiculis**, Casier, **C. Coșciug**,

Membri, **N. Oltu**, Contabil, **P. Curavschi**,

ROMANIA

Membri inscrişi: 449.
Capital subscris Lei 1.267.000
„ vărsat „ 793.450

BANCA POPULARĂ
„SPIRU HARET"
a CORPULUI DIDACTIC
din oraşul Chişinău şi jud. Lăpuşna

BALANŢA DE VERIFICARE

No. curent	CONTURI	BILANŢUL încheiat la 31 Decembrie 1934		BALANŢA DE VERIFICARE încheiat la 31 Decembrie 1934			
		Activ	Pasiv	Debit	Credit	Sold Debitor	Sold Creditor
1	Cassa	109513	—	2756610	2690776	65834	—
2	Capital social	—	496625	5111	797561	—	792450
3	Taxa de înscriere	—	—	—	3420	—	3420
4	Imprumuturi	717309	—	2993564	1497064	1498500	—
5	Depuneri spre fructificare	—	49851	165872	478555	—	312683
6	Dobânzi plat. la depuneri	—	—	768	—	768	—
7	Efecte de plată	—	170000	—	170000	—	170000
8	Dobânzi la efecte de plată	—	—	9780	—	9780	—
9	Mobilier	9700	—	18530	—	18530	—
10	Salarii	—	—	43300	—	43300	—
11	Cheltueli generale	—	—	1749	—	1749	—
12	Imprimate	—	—	3762	15760	—	11998
13	Dobânzi datorate	3202	—	3202	1773	1429	—

14	Dobânzi şi benef. diverse	—	—	—	119598	—	119598
15	Dobânzi reportate	—	24978	25110	63335	—	38225
16	Fond de rezervă	—	16357	—	18396	—	18396
17	Depuneri Federala „Codrul“	25923	—	75923	75000	923	—
18	Dobânzi înapoiate	—	—	585	—	585	—
19	Impozite	—	—	269	—	269	—
20	Contribuţiuni Uniunei	—	—	2216	—	2216	—
21	Casa de ajutor reciproc	—	26124	99724	191024	—	91300
22	Fond Casei de ajutor reciproc	—	—	1000	9354	—	8354
23	Fond mobilier	—	2825	54181	72766	—	18585
24	Fond cultural	—	4149	—	5168	—	5168
25	Fond pt. creanţe dubioase	—	200	—	3233	—	3233
26	Fond pt. contrib. Uniunei	—	2500	—	2500	—	2500
27	Fond imobil	—	65760	—	65760	—	65760
28	Debitori diverşi (chelt. ramburs)	15307	—	15307	2276	13031	—
29	Capital la B-ca Centr. Coop.	12592	—	13592	—	12592	—
30	Creditori diverşi	—	15149	36462	40958	—	4496
31	Profit şi Pierdere	—	20388	20388	20388	—	—
32	(Impozite) Percepţia Stat	—	—	—	138	—	138
33	Fond dobânzi datorate	—	3202	—	3202	—	3202
34	Dobânzi reportate la Ef. de plată	4562	—	—	—	—	—
	Total lei	898108	898108	6348005	6348005	1669506	1669506

Preşedinte, **G. Bălan**

Contabil-autorizat,
Andr. Zelenschi.

In atenţiunea d-lor colegi

Consiliul de Administraţie al Băncii Populare „Spiru Haret" având în vedere scopul patriotec al împrumutului de înzestrare a ţării şi dorind a veni în ajutor d-lor învăţători şi profesori secundari din oraşul Chişinău şi jud. Lăpuşna, membri la această bancă, cari nu pot subscrie la împrumut din cauza lipsei de numerar, a hotărât:

Să le acorde împrumuturi cu o dobândă mică de 5% pe timp de 5 luni (ca excepţie şi pe un termen mai mare). Cu un mic sacrificiu de aproximativ 20 lei, dobândă la împrumutul acordat, d-nii învăţători şi profesori pot subscrie un titlu de 1000 lei, urmând ca valoarea lui să fie rambursată Băncii în cinci rate lunare prin reţineri din salarii.

Cu un pol toată lumea dăscălească are posibilitatea a se achita de o datorie patriotică faţă de ţară, având conştienţa cetăţenească împăcată că a participat la împrumutul înzestrării. Doritorii de a profita de aceste înlesniri sunt rugaţi a se prezenta la Bancă, care are sediul în localul şcoalei primare de băieţi No. 2 din Chişinău, în zilele de Luni, Marţi, Mercuri şi Sâmbătă între orele 4—7 p. m.

Pot beneficia de aceste înlesniri şi cei cari nu sunt membri, dar cari doresc, la solicitarea împrumutului, să se înscrie ca membri la bancă.

Consiliul de Administraţie

In atenţia d-lor colegi.

Consiliul de admininstraţie al Asociaţiei „*Casa de ajutor reciproc*" a publicat în cuprinsul acestei reviste statutul acestei instituţii de ajutor mutual.

Rugăm pe colegi să-l cerceteze şi studieze în şedinţele cercurilor culturale şi să ne comunice părerile în privinţa modificărilor ce eventual ar trebui să i se aducă în viitor.

Anul II Septembrie—Noembrie No 4—6.

„ŞCOALA BASARABEANĂ"

Revistă de cultură pedagogică şi de apărarea intereselor învăţătoreşti

Organ al Asociaţiei învăţătorilor din jud. Lăpuşna.

Apare lunar, afară de lunile de vacanţă, sub conducerea unui comitet.

Poşta Redacţiei:

Revista „Şcoala Basarabeană", care se găseşte în al doilea an de existenţă, apare — de această dată — cu oarecare întârziere, aceasta din cauza schimbărilor survenite în Asociaţia învăţătorilor şi a fuziunii cu oraşul Chişinău.

Păşind din nou la drum, Comitetul de redacţie face un călduros apel la colegii din judeţ şi oraş, precum şi la toate forţele didactice şi literare din ţară, să-i dea cel mai larg sprijin.

In paginele revistei vom trata chestiuni de interes şcolar şi profesional, dar vom ataca şi probleme de interes general privitoare la ridicarea nivelului cultural al poporului. Revista va apare la 15 ale fiecărei luni; pentru aceasta, onoraţii colaboratori sunt rugaţi să ne trimită articolele până la 5 ale lunei.

Articolele trimise spre publicare trebuiesc semnate cu numele propriu. Redacţia nu-şi asumă răspunderea celor cuprinse în nici un articol, aceasta căzând în sarcina autorilor.

Colaboratorii sunt rugaţi a scrie concis, citeţ şi pe o singură pagină. Articolele — afară de cele de studii: psihologie, pedagogie, ştiinţifice ori literare — trebuiesc limitate.

Administraţia revistei roagă pe d nii abonaţi sa comunice la timp orice schimbare de domiciliu.

— ABONAMENTUL —

100 lei anual
Pentru învăţători 80 lei
Preţul unui număr 10 lei

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA LA SEDIUL ASOCIAŢIEI INVĂŢĂTORILOR DIN JUD. LĂPUŞNA, STR. MAREŞAL PREZAN No. 29
CHIŞINĂU